

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ CHRISTINE STIX-HACKL

της 5ης Απριλίου 2001¹

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

1. Οι εξεταζόμενες υποθέσεις θέτουν για μια ακόμη φορά το ζήτημα της αναλώσεως των δικαιωμάτων που παρέχει το σήμα στις περιπτώσεις των καλουμένων «γκριζών επανεισαγωγών».

2. Στο πλαίσιο αυτό ζητείται από το Δικαστήριο να αποφανθεί επί της ερμηνείας των εννοιών «συγκατάθεση» και «νόμιμοι λόγοι» που περιλαμβάνονται στο άρθρο 7 της πρώτης οδηγίας 89/104/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων² (στο εξής: οδηγία περί σημάτων). Με τα λεπτομερή ερωτήματα που υπέβαλε στο Δικαστήριο το αιτούν δικαστήριο θέτει κατ' αρχάς το ζήτημα υπό ποιες περιστάσεις μπορεί να συναχθεί ότι ο δικαιούχος του σήματος έδωσε τη συγκατάθεσή του. Στην υπόθεση C-414/99 θέτει, εξάλλου, ερωτήματα σχετικά με τους «νόμιμους λόγους», που μπορούν να προβληθούν κατά το άρθρο 7, παράγραφος 2, της οδηγίας περί σημάτων κατά της αναλώσεως των δικαιωμάτων επί του σήματος.

3. Το Δικαστήριο είχε ήδη δύο φορές την ευκαιρία να αποφανθεί επί του άρθρου 7 της οδηγίας περί σημάτων σε σχέση με εισαγωγές από τρίτες χώρες. Στην απόφασή του επί της υποθέσεως *Silhouette International Schmied*³ διευκρίνισε ότι το άρθρο 7, παράγραφος 1, απαγορεύει εθνική νομοθετική ρύθμιση η οποία προβλέπει τη διεθνή ανάλωση του παρεχομένου από το σήμα δικαιώματος. Στην απόφασή του επί της υποθέσεως *Sebago και Maison Dubois*⁴ επιβεβαίωσε αυτή την ερμηνεία προσθέτοντας ότι η νομική συνέπεια της αναλώσεως του δικαιώματος επέρχεται μόνον εφόσον η συγκατάθεση αφορά κάθε ένα αντίτυπο του προϊόντος για το οποίο προβάλλεται η ανάλωση.

4. Εξ όσων αντιλαμβάνομαι, τα τιθέμενα στην παρούσα υπόθεση ερωτήματα προκύπτουν προφανώς από μια επικριτική διάθεση έναντι του αποκλεισμού της διεθνούς αναλώσεως των παρεχομένων από το σήμα δικαιωμάτων σύμφωνα με την οδηγία περί σημάτων⁵. Ο αποκλεισμός αυτός παρέχει, κατ' αρχήν, τη δυνατότητα στους δικαιούχους σήματος εντός του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (στο εξής: ΕΟΧ) να

3 — Απόφαση της 16ης Ιουλίου 1998 στην υπόθεση C-355/96 (Συλλογή 1998, σ. I-4799).

4 — Απόφαση της 1ης Ιουλίου 1999 στην υπόθεση C-173/98 (Συλλογή 1999, σ. I-4103).

5 — Βλ. επίσης το άρθρο 13 του κανονισμού περί κοινοτικού σήματος κανονισμός (ΕΚ) 40/94 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1993 (ΕΕ L 11, σ. 1).

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γερμανική.

2 — ΕΕ L 40, σ. 1.

αντιτάσσονται στην εισαγωγή εντός του ΕΟΧ προϊόντων που φέρουν το σήμα τους και έχουν προηγουμένως τεθεί σε κυκλοφορία εκτός του ΕΟΧ. Συνεπώς, η έκταση της αρχής της κοινοτικής αναλώσεως συνδέεται στενά με την έννοια της συγκαταθέσεως.

διατάξεις της οδηγίας 76/768/ΕΟΚ⁶ η οποία έχει μεταφερθεί στο εσωτερικό δίκαιο του Ηνωμένου Βασιλείου με την Cosmetic Products (Safety) Regulations 1996 (SI 2925/1996) (κανονιστική απόφαση περί καλλυντικών προϊόντων του 1996).

I — Πραγματικά περιστατικά

Υπόθεση C-414/99

5. Η προσφεύγουσα στην κύρια δίκη, Zino Davidoff SA (στο εξής: Davidoff), είναι κάτοχος δύο σημάτων «Cool Water» και «Davidoff Cool Water», τα οποία έχουν καταχωριστεί στο Ηνωμένο Βασίλειο και χρησιμοποιούνται για ευρύ φάσμα ειδών καλλωπισμού και καλλυντικών προϊόντων. Τα προϊόντα αυτά παρασκευάζονται βάσει αδείας για την Davidoff και διατίθενται στο εμπόριο απ' αυτήν ή για λογαριασμό της εντός αλλά και εκτός του ΕΟΧ.

6. Τα προϊόντα, η συσκευασία τους και η επισήμανσή τους είναι πανομοιότυπα ανεξαρτήτως του τόπου όπου πωλούνται.

7. Τα προϊόντα της Davidoff φέρουν κωδικούς αριθμούς παρτίδας. Η επισήμανση αυτή γίνεται προς συμμόρφωση προς τις

8. Η εναγόμενη στην κύρια δίκη, A & G Imports Ltd (στο εξής: A & G), αγόρασε αποθέματα των προϊόντων της ενάγουσας, τα οποία αρχικώς είχαν διατεθεί στο εμπόριο στη Σιγκαπούρη από την ίδια την ενάγουσα ή με τη συγκατάθεσή της.

9. Η εναγόμενη εισήγαγε τα αποθέματα αυτά στην Κοινότητα, στην προκειμένη περίπτωση στην Αγγλία, και άρχισε να τα πωλεί εκεί. Τα προϊόντα αυτά διακρίνονται από τα άλλα προϊόντα της Davidoff μόνον επειδή κάποιος από την αλυσίδα διανομής αυτών των προϊόντων αφάιρεσε ή απάλειψε, εν μέρει ή εξ ολοκλήρου, τους κωδικούς παρτίδας, όπως προκύπτει από τη διαφορά της κύριας δίκης.

10. Το 1998 η Davidoff άσκησε αγωγή κατά της A & G ενώπιον του High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division (Patent Court), ισχυριζόμενη, μεταξύ άλλων, ότι η εισαγωγή και πώληση στην Αγγλία εμπορευμάτων προερχομένων από τη Σιγκαπούρη συνιστούσε προσβολή των καταχωρισμένων σημάτων της.

6 — Οδηγία 76/768/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 27ης Ιουλίου 1976, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών των αναφερομένων στα καλλυντικά προϊόντα (ΕΕ ειδ. έκδ. 13/004, σ. 145).

11. Η A & G υποστήριξε ότι η εισαγωγή και πώληση πραγματοποιήθηκαν ή έπρεπε να θεωρηθούν ως πραγματοποιηθείσες με τη συγκατάθεση της Davidoff, λαμβανομένου υπόψη του τρόπου με τον οποίο τα προϊόντα είχαν διατεθεί στην αγορά της Σιγκαπούρης. Επικαλέστηκε σχετικώς τις διατάξεις των άρθρων 7, παράγραφος 1, και 5, παράγραφος 1, της οδηγίας περί σημάτων.

12. Η Davidoff αμφισβήτησε ότι συγκατατέθηκε ή ότι θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι συγκατατέθηκε με τις δραστηριότητες της εναγόμενης στην κύρια δίκη, και υποστήριξε ότι έχει νόμμους λόγους, κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 2, της οδηγίας περί σημάτων, να αντιταχθεί στην εισαγωγή και εμπορία των εν λόγω εμπορευμάτων. Οι λόγοι αυτοί συνίστανται στην αφαίρεση ή την απάλειψη, εν όλω ή εν μέρει, των κωδικών αριθμών παρτίδας.

13. Στις 18 Μαΐου 1999 το αιτούν δικαστήριο απέρριψε το αίτημα για ασφαλιστικά μέτρα, επειδή έκρινε ότι τα επιχειρήματα της A & G δεν ήταν προφανώς αβάσιμα. Έκρινε ότι στην προκειμένη υπόθεση ανέκυπταν, ιδίως όσον αφορά τη σημασία και τις συνέπειες του άρθρου 7, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας περί σημάτων, ουσιώδη ερωτήματα η απάντηση στα οποία ήταν αναγκαία προκειμένου να αποφανθεί στο πλαίσιο τακτικής αγωγής.

14. Κατά συνέπεια, το High Court ζητεί από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών

Κοινοτήτων να αποφανθεί επί των εξής ερωτημάτων:

«1) Στο μέτρο που αναφέρεται σε προϊόντα που έχουν διατεθεί στο εμπόριο εντός της Κοινότητας με τη συγκατάθεση του δικαιούχου του σήματος, πρέπει η οδηγία 89/104/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι είναι άνευ σημασίας το αν ο δικαιούχος συγκατατέθηκε ρητά ή σιωπηρά ή, ακόμη, άμεσα ή έμμεσα;

2) Στην περίπτωση που

α) ο δικαιούχος σήματος συγκατατέθηκε ή επέτρεψε τη διάθεση προϊόντων σε τρίτον υπό περιστάσεις υπό τις οποίες τα δικαιώματα του τρίτου για περαιτέρω διάθεση των προϊόντων στο εμπόριο καθορίζονται από το δίκαιο που διέπει τη σύμβαση πώλησεως δυνάμει της οποίας ο τρίτος αγόρασε τα προϊόντα και

β) το εν λόγω δίκαιο επιτρέπει στον πωλητή να επιβάλει περιορισμούς στη μεταγενέστερη διάθεση στο εμπόριο ή χρήση των προϊόντων από τον αγοραστή αλλά προβλέπει, επίσης, ότι, ελλείψει επιβολής από τον δικαιούχο του σήματος ή για

λογαριασμό του αποτελεσματικών περιορισμών επί του δικαιώματος του αγοραστή για περαιτέρω διάθεση των προϊόντων στο εμπόριο, ο τρίτος αποκτά δικαίωμα διαθέσεως των προϊόντων στο εμπόριο εντός οποιασδήποτε χώρας, συμπεριλαμβανομένης της Κοινότητας,

και εφόσον δεν έχουν επιβληθεί αποτελεσματικοί περιορισμοί κατά το δίκαιο αυτό επί των δικαιωμάτων του τρίτου για διάθεση των προϊόντων στο εμπόριο, έχει η οδηγία την έννοια ότι πρέπει να γίνεται δεκτό ότι ο δικαιούχος του σήματος συγκατατέθηκε στην κτήση, κατ' αυτόν τον τρόπο, του δικαιώματος του τρίτου για διάθεση των προϊόντων στο εμπόριο εντός της Κοινότητας;

3) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο [προηγούμενο] ερώτημα, εναπόκειται στα εθνικά δικαστήρια να κρίνουν εάν, ενόψει όλων των περιστάσεων, επιβλήθηκαν στον τρίτο αποτελεσματικοί περιορισμοί;

4) Έχει το άρθρο 7, παράγραφος 2, της οδηγίας την έννοια ότι στους νόμους λόγους για τους οποίους ο δικαιούχος σήματος μπορεί να αντιταχθεί στη μεταγενέστερη εμπορική εκμετάλλευση των προϊόντων του συμπεριλαμβάνεται οποιαδήποτε ενέργεια τρίτου θίγουσα ουσιαστικά την αξία, την αίγλη ή την εικόνα του σήματος ή των προϊόντων για τα οποία αυτό χρησιμοποιείται;

5) Έχει το άρθρο 7, παράγραφος 2, της οδηγίας την έννοια ότι στους νόμους λόγους για τους οποίους ο δικαιούχος σήματος μπορεί να αντιταχθεί στη μεταγενέστερη εμπορική εκμετάλλευση των προϊόντων του συμπεριλαμβάνεται η εκ μέρους τρίτων αφαίρεση ή απόλεια (εν όλω ή εν μέρει) ενδείξεων που έχουν τεθεί επί των προϊόντων, στην περίπτωση που δεν είναι πιθανό να προκαλέσει η εν λόγω αφαίρεση ή απόλεια σοβαρή ή ουσιαστική ζημία στη φήμη του σήματος ή των προϊόντων που φέρουν το σήμα;

6) Έχει το άρθρο 7, παράγραφος 2, της οδηγίας την έννοια ότι στους νόμους λόγους για τους οποίους ο δικαιούχος σήματος μπορεί να αντιταχθεί στη μεταγενέστερη εμπορική εκμετάλλευση των προϊόντων του συμπεριλαμβάνεται η εκ μέρους τρίτων αφαίρεση ή απόλεια (εν όλω ή εν μέρει) κωδικών αριθμών παρτίδας που αναγράφονται επί των προϊόντων, εφόσον η εν λόγω αφαίρεση ή απόλεια έχει ως αποτέλεσμα

α) την παράβαση οποιασδήποτε διατάξεως του ποινικού δικαίου κράτους μέλους (πλην των διατάξεων περί σημάτων) ή

β) την παράβαση των διατάξεων της οδηγίας 76/768/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 27ης Ιουλίου 1976;»

Υποθέσεις C-415/99 και C-416/99

15. Η Levi Strauss & Co., εταιρία η οποία έχει συσταθεί κατά το δίκαιο της πολιτείας της Delaware (ΗΠΑ), είναι κάτοχος των σημάτων Levi's και 501, τα οποία χρησιμοποιούνται στο Ηνωμένο Βασίλειο, μεταξύ άλλων, για τζινς.

16. Η Levi Strauss (UK) Ltd είναι εταιρία η οποία έχει συσταθεί κατά το δίκαιο της Αγγλίας και της Ουαλίας, έχει άδεια εκμεταλλεύσεως την οποία της παραχώρησε η Levi Strauss & Co., η οποία αφορά τη χρήση των καταχωρισμένων σημάτων της για την παραγωγή, εισαγωγή και πώληση, μεταξύ άλλων, των τζινς Levi's 501. Τα προϊόντα αυτά τα πωλεί στο Ηνωμένο Βασίλειο και χορηγεί επίσης άδειες σε άλλους λιανοπωλητές στο πλαίσιο ενός συστήματος επιλεκτικής διανομής.

17. Η Tesco Stores Ltd και η Tesco plc (στο εξής, αμφότερες: Tesco) είναι εταιρίες οι οποίες έχουν συσταθεί κατά το δίκαιο της Αγγλίας και της Ουαλίας, η δε δεύτερη είναι η μητρική εταιρία της πρώτης. Η Tesco αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες αλυσίδες υπερκαταστημάτων στο Ηνωμένο Βασίλειο με καταστήματα σε ολόκληρη τη χώρα. Στα προϊόντα που πωλεί η Tesco περιλαμβάνονται παντός είδους ενδύματα.

18. Η Costco (UK) Ltd και η Costco Wholesale UK Ltd (στο εξής: Costco), η οποία είναι επίσης εταιρία η οποία έχει

συσταθεί κατά το δίκαιο της Αγγλίας και της Ουαλίας, εμπορεύεται στο Ηνωμένο Βασίλειο ευρύ φάσμα προϊόντων, ιδίως ενδυμάτων.

19. Η Levi Strauss & Co. και η Levi Strauss (UK) Ltd (στο εξής, αμφότερες: Levi) αρνήθηκαν πάντοτε να πωλήσουν τζινς Levi's 501 στην Tesco και στην Costco. Η Levi αρνήθηκε επίσης να επιτρέψει στις εταιρίες αυτές να εμπορεύονται τα εν λόγω προϊόντα ως εγκεκριμένοι διανομείς.

20. Κατόπιν αυτού, η Tesco και η Costco προμηθεύτηκαν αυθεντικά τζινς Levi's 501, πρώτης ποιότητας, μεταξύ άλλων, από διάφορους άλλους εμπόρους που τα εισήγαγαν από χώρες εκτός του ΕΟΧ. Οι συμβάσεις βάσει των οποίων η Tesco και η Costco αγόρασαν τα τζινς δεν περιελάμβαναν καμία περιοριστική ρήτρα ως προς τις αγορές στις οποίες θα μπορούσαν να διατεθούν τα είδη αυτά. Τα τζινς που αγόρασε η Tesco παρήχθησαν στις ΗΠΑ, το Μεξικό ή τον Καναδά από τη Levi ή για λογαριασμό της Levi και, αρχικώς, πωλήθηκαν στις χώρες αυτές. Τα είδη που αγόρασε η Costco παρήχθησαν ομοίως στις ΗΠΑ ή το Μεξικό.

21. Οι προμηθευτές της Tesco και της Costco αγόρασαν τα προϊόντα αυτά απευθείας ή εμμέσως από εγκεκριμένους λιανοπωλητές στις ΗΠΑ, τον Καναδά ή το Μεξικό, καμιά από χονδρέμπορους, οι οποίοι τα είχαν προμηθευτεί από τους καλούμενους «συσσωρευτές», οι οποίοι μεταβαίνουν σε εγκε-

κριμένα καταστήματα και αγοράζουν όσο το δυνατόν περισσότερα ενδύματα με σκοπό να τα μεταπωλήσουν σε χονδρεμπόρους.

22. Το 1998 η Levi προσέφυγε ενώπιον του High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division (Patent Court), κατά των Tesco και Costco, προβάλλοντας τον ισχυρισμό ότι η πώληση τζινς Levi's από τις εναγόμενες συνιστά παραβίαση των δικαιωμάτων που της παρέχει το σήμα.

23. Οι Tesco και Costco προέβαλαν κυρίως τον ισχυρισμό ότι έχουν αποκτήσει απεριόριστο δικαίωμα διαθέσεως των εν λόγω τζινς. Αντιθέτως, η Levi επικαλείται την πολιτική που εφαρμόζει σχετικά με τις πωλήσεις: στις ΗΠΑ και τον Καναδά η Levi πωλεί τζινς σε εγκεκριμένους λιανοπωλητές στους οποίους επιβάλλει την υποχρέωση, με την απειλή διακοπής των παραδόσεων, να πωλούν τζινς μόνο σε τελικούς καταναλωτές. Στο Μεξικό πωλούνται εν μέρει τζινς σε εγκεκριμένους χονδρέμπορους υπό την προϋπόθεση ότι αυτοί δεν θα εξαγάγουν τα τζινς από το Μεξικό.

24. Στο πλαίσιο αυτό το High Court ζητεί από το Δικαστήριο να αποφανθεί προδικαστικώς επί των εξής ερωτημάτων:

ΕΟΧ από τον δικαιούχο του σήματος ή με τη συγκατάθεσή του και έχουν εισαχθεί ή πωληθεί εντός του ΕΟΧ από τρίτον, έχει η οδηγία 89/104/ΕΟΚ ως συνέπεια ότι ο δικαιούχος του σήματος μπορεί να απαγορεύσει αυτή την εισαγωγή ή πώληση, εκτός αν έχει ρητώς και σαφώς συγκατατεθεί σ' αυτήν, ή μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει συγκατατεθεί σιωπηρά;

2) Σε περίπτωση που στο πρώτο ερώτημα δοθεί η απάντηση ότι μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει δοθεί σιωπηρή συγκατάθεση, προκύπτει η σιωπηρή συγκατάθεση από το γεγονός ότι τα προϊόντα έχουν πωληθεί από τον δικαιούχο του σήματος ή για λογαριασμό του χωρίς συμβατικούς περιορισμούς που απαγορεύουν τη μεταπώληση εντός του ΕΟΧ και οι οποίοι δεσμεύουν τόσο τον πρώτο όσο και όλους τους μεταγενέστερους αγοραστές;

3) Αν προϊόντα φέροντα καταχωρισμένο σήμα έχουν διατεθεί στο εμπόριο εντός χώρας που δεν είναι μέλος του ΕΟΧ από τον δικαιούχο του σήματος:

«1) Στην περίπτωση που προϊόντα φέροντα καταχωρισμένο σήμα έχουν διατεθεί στο εμπόριο σε χώρα που δεν είναι μέλος του

α) σε ποιο βαθμό έχει σημασία ή είναι αποφασιστικό, για να δοθεί απάντηση στο ερώτημα αν υπήρχε ή όχι

συγκατάθεση του δικαιούχου του σήματος όσον αφορά τη διάθεση των προϊόντων αυτών στο εμπόριο εντός του ΕΟΧ, υπό την έννοια της οδηγίας, το γεγονός ότι:

- i) το πρόσωπο που διαθέτει τα προϊόντα στο εμπόριο (χωρίς να είναι εγκεκριμένος λιανοπωλητής) γνωρίζει ότι είναι ο νόμιμος κύριος των προϊόντων και ότι τα προϊόντα δεν φέρουν καμία ένδειξη περί του ότι δεν πρέπει να διατεθούν στο εμπόριο εντός του ΕΟΧ· και/ή ότι
- ii) το πρόσωπο που διαθέτει τα προϊόντα στο εμπόριο (χωρίς να είναι εγκεκριμένος λιανοπωλητής) γνωρίζει ότι ο δικαιούχος του σήματος αντιτίθεται στη διάθεση των προϊόντων αυτών στο εμπόριο εντός του ΕΟΧ· και/ή ότι
- iii) το πρόσωπο που διαθέτει τα προϊόντα στο εμπόριο (χωρίς να είναι εγκεκριμένος λιανοπωλητής) γνωρίζει ότι ο δικαιούχος του σήματος αντιτίθεται στη διάθεσή τους στο εμπόριο από οποιονδήποτε άλλον πλην των εγκεκριμένων λιανοπωλητών· και/ή ότι
- iv) το εν λόγω πρόσωπο έχει αγοράσει τα προϊόντα σε χώρα που δεν είναι μέλος του ΕΟΧ από εγκεκριμένους λιανοπωλητές, στους οποίους ο δικαιούχος του σήματος έχει καταστήσει γνωστό ότι αντιτίθεται στην εκ μέρους τους πώληση των προϊόντων με σκοπό τη μεταπώληση, αλλά οι οποίοι δεν έχουν επιβάλει στα πρόσωπα που αγοράζουν από αυτούς οποιονδήποτε συμβατικούς περιορισμούς όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο μπορούν να διατεθούν τα προϊόντα· και/ή ότι
- v) το εν λόγω πρόσωπο έχει αγοράσει τα προϊόντα σε χώρα που δεν είναι μέλος του ΕΟΧ από εγκεκριμένους χονδρεμπόρους, τους οποίους ο δικαιούχος του σήματος έχει ενημερώσει για το ότι τα προϊόντα προορίζονται προς πώληση σε λιανοπωλητές στη χώρα αυτή και όχι προς εξαγωγή, αλλά οι οποίοι δεν έχουν επιβάλει στα πρόσωπα που αγοράζουν από αυτούς οποιονδήποτε συμβατικούς περιορισμούς σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο μπορούν να διατεθούν τα προϊόντα· και/ή
- vi) το αν ο δικαιούχος του σήματος έχει γνωστοποιήσει, ή όχι, σε όλους τους μεταγενέστερους αγοραστές των προϊόντων του (δηλαδή αυτούς που μεσολαβούν μεταξύ του πρώτου αγο-

ραστή, που αγοράζει από τον δικαιούχο, και του προσώπου που διαθέτει τα προϊόντα στο εμπόριο εντός του ΕΟΧ) την εναντίωσή του στην πώληση των προϊόντων με σκοπό τη μεταπώλησή τους· και/ή

«1. Το καταχωρισμένο σήμα παρέχει στον δικαιούχο αποκλειστικό δικαίωμα. Ο δικαιούχος δικαιούται να απαγορεύει σε κάθε τρίτο να χρησιμοποιεί στις συναλλαγές, χωρίς τη συγκατάθεσή του:

vii) το αν έχει επιβληθεί, ή όχι, από τον δικαιούχο του σήματος και έχει καταστεί νομικά δεσμευτικός για τον πρώτο αγοραστή συμβατικός περιορισμός που απαγορεύει την πώληση με σκοπό τη μεταπώληση σε οποιονδήποτε άλλον εκτός από τον τελικό καταναλωτή;

α) σημείο πανομοιότυπο με το σήμα για προϊόντα ή υπηρεσίες πανομοιότυπες με εκείνες για τις οποίες το σήμα έχει καταχωριστεί·

[...].

β) Εξαρτάται το αν υπήρχε ή όχι συγκατάθεση του δικαιούχου του σήματος για τη διάθεση των προϊόντων αυτών στο εμπόριο εντός του ΕΟΧ, υπό την έννοια της οδηγίας, από κάποιους περαιτέρω ή κάποιους άλλους παράγοντες και, αν ναι, από ποιους;»

3. Μπορεί, ιδίως, να απαγορεύεται, εάν πληρούνται οι όροι [της παραγράφου 1]:

α) η επίθεση του σημείου επί των προϊόντων ή της συσκευασίας τους·

β) η προσφορά των προϊόντων ή η εμπορία ή η κατοχή τους προς εμπορία ή η προσφορά ή παροχή υπηρεσιών υπό το σημείο·

II — Το νομικό πλαίσιο

25. Το άρθρο 5 της οδηγίας περί σημάτων, καθόσον αφορά την παρούσα υπόθεση, ορίζει τα ακόλουθα:

γ) η εισαγωγή ή η εξαγωγή των προϊόντων υπό το σημείο [...]».

26. Το άρθρο 7 της οδηγίας περί σημάτων, υπό τον τίτλο «Όρια [ανάλωση] του δικαιώματος που παρέχει το σήμα», προβλέπει τα ακόλουθα:

«1. Το δικαίωμα που παρέχει το σήμα δεν επιτρέπει στον δικαιούχο να απαγορεύει τη χρήση του σήματος για προϊόντα που έχουν διατεθεί υπό το σήμα αυτό στο εμπόριο μέσα στην Κοινότητα από τον ίδιο τον δικαιούχο ή με τη συγκατάθεσή του.

2. Η παράγραφος 1 δεν εφαρμόζεται εάν ο δικαιούχος έχει νόμιμους λόγους να αντιταχθεί στη μεταγενέστερη εμπορική εκμετάλλευση των προϊόντων, ιδίως όταν η κατάσταση των προϊόντων μεταβάλλεται ή αλλοιούται μετά τη διάθεσή τους στο εμπόριο.»

Βάσει της Συμφωνίας περί Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου⁷ (άρθρο 65, παράγραφος 2, σε συνδυασμό με το παράρτημα XVII, σημείο 4) το άρθρο 7, παράγραφος 1, τροποποιήθηκε ως ακολούθως: «το δικαίωμα που παρέχει το σήμα δεν επιτρέπει στον δικαιούχο να απαγορεύει τη χρήση του σήματος για προϊόντα που έχουν διατεθεί υπό το σήμα αυτό στο εμπόριο στην αγορά ενός από τα συμβαλλόμενα μέρη από τον ίδιο τον δικαιούχο ή με τη συγκατάθεσή του».

7 — ΕΕ 1994, L 1, σ. 3.

III — Εκτίμηση

27. Ενόψει της εξαιρετικά λεπτομερούς διατυπώσεως των προδικαστικών ερωτημάτων θεωρώ επιβεβλημένο να μην εξεταστούν αυτά κατά σειρά, αλλά βάσει μιας συστηματικής τους κατατάξεως, ώστε να καταστεί δυνατή η καλύτερη προσέγγιση του νομικού πυρήνα των ερωτημάτων. Τα ερωτήματα 1 έως 3 στην υπόθεση C-414/99 και το σύνολο των ερωτημάτων στις υποθέσεις C-415/99 και C-416/99 αφορούν την έννοια της συγκατάθεσης, όπως αυτή χρησιμοποιείται στο άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας περί σημάτων. Καίτοι δεν προκύπτει άμεσα από τα προδικαστικά ερωτήματα, το συμπέρασμα αυτό προκύπτει, εντούτοις, από το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η όλη προβληματική περί αναλώσεως του δικαιώματος. Τα ερωτήματα 4 έως 7 στην υπόθεση C-414/99 αφορούν την ερμηνεία του άρθρου 7, παράγραφος 2. Επειδή, εντούτοις, η σημασία τους για την επίλυση της διαφοράς εξαρτάται από την απάντηση που θα δοθεί στην πρώτη ομάδα ερωτημάτων, επιβάλλεται η εξέταση να αρχίσει από αυτή την ομάδα ερωτημάτων.

28. Οι διάδικοι στην κύρια δίκη, η Γερμανία, η Γαλλία, η Φινλανδία, η Ιταλία, η Σουηδία, η αρχή επιτηρήσεως της ΕΖΕΣ και η Επιτροπή κατέθεσαν λεπτομερείς γραπτές παρατηρήσεις για ορισμένα εξ αυτών. Πλην της Φινλανδίας, της Ιταλίας και της Σουηδίας, οι ανωτέρω έλαβαν μέρος στην προφορική διαδικασία. Θα αναφερθώ κατωτέρω στις απόψεις των συμμετασχόντων στη διαδικα-

σία μόνον καθόσον απαιτείται για την ανάπτυξη της επιχειρηματολογίας μου.

29. Οι A & G, Tesco και Costco (στο εξής, αμφότερες, καλούμενες επίσης: παράλληλοι εισαγωγείς) τάσσονται υπέρ μιας διασταλτικής ερμηνείας της έννοιας της συγκαταθέσεως, προφανώς με σκοπό να συναγάγουν την υπό ευκολότερες προϋποθέσεις ανάλωση του δικαιώματος επί του σήματος στο πλαίσιο των υποθέσεων στις κύριες δίκες. Οι Davidoff και Levi υπεραμύνονται της πολιτικής επιλεκτικής διανομής που ακολουθούν επικαλούμενες, κυρίως, τη μέχρι τούδε νομολογία του Δικαστηρίου. Οι υπόλοιποι συμμετασχόντες στη διαδικασία, με βάση την αρχή της αναλώσεως του δικαιώματος σε κοινοτικό επίπεδο, αλλά με διαφορετικές απόψεις όσον αφορά την αναγκαιότητα μιας κριτικής εξέτασεως της σχετικής με την αρχή αυτή νομικής πολιτικής, αναφέρεται κυρίως στα όρια της έννοιας της συγκαταθέσεως, χωρίς πάντως να συμφωνούν ως προς ένα σαφές κριτήριο.

A — Επί της ερμηνείας του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας περί σημάτων

30. Το ζήτημα που τίθεται είναι αν η έννοια της συγκαταθέσεως, όπως αυτή χρησιμοποιείται στο άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας περί σημάτων, πρέπει να θεωρηθεί ως έννοια του εθνικού ή του κοινοτικού δικαίου.

31. Επιβάλλεται, αρχικώς, να εξεταστούν οι λόγοι που συνηγορούν υπέρ μιας ερμηνείας της έννοιας αυτής υπό το πρίσμα του εθνικού δικαίου. Οι λόγοι αυτοί αναφέρονται σε διάφορα θέματα: στην κατ' αρχήν απόρριψη της κοινοτικής νομοθετικής αρμοδιότητας, στην εξέταση των ιδιωτικού διεθνούς δικαίου πτυχών του ζητήματος, στην έλλειψη κοινοτικής εναρμονίσεως του δικαίου των συμβάσεων και του εμπραγμάτου δικαίου. Επιβάλλεται, συνεπώς, να εξεταστεί κατ' αρχάς η νομοθετική αρμοδιότητα της Κοινότητας, πριν από τα ζητήματα που αφορούν τους κανόνες ιδιωτικού διεθνούς δικαίου και τους κανόνες ουσιαστικού δικαίου.

1. Επί της χρησιμότητας του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας περί σημάτων για την εκτίμηση της αναλώσεως δικαιώματος επί σήματος σε περίπτωση εισαγωγής από τρίτες χώρες

32. Η Ιταλική Κυβέρνηση, υποστηριζόμενη σχετικώς από τη Γαλλική Κυβέρνηση, υπογραμμίζει ότι, υπό την προϋπόθεση ότι η πρώτη κυκλοφορία στην αγορά των σχετικών προϊόντων εκτός του ΕΟΧ, έγινε από τους κατόχους του σήματος ή με τη συγκατάθεσή τους, η ανάλωση του επί του σήματος δικαιώματος εντός του ΕΟΧ δεν μπορεί να επέλθει ως συνέπεια εφαρμογής ενός κανόνα του κοινοτικού δικαίου. Το αν, υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις, μπορεί να συναχθεί η συγκατάθεση διαθέσεως του προϊόντος στο εμπόριο εντός του ΕΟΧ αποτελεί ζήτημα το οποίο συνδέεται με την ύπαρξη νομικής πράξεως διαθέσεως και το οποίο πρέπει να εξεταστεί βάσει της εθνικής νομοθεσίας. Οι Tesco και Costco επικαλούνται επίσης, σχετικώς, την ύπαρξη μιας αρχής εδαφικότητας, η οποία επιβάλλει στην Κοι-

νότητα να επαφίει στα κράτη μέλη τη ρύθμιση ζητημάτων εξωτερικού εμπορίου με τις τρίτες χώρες, ενώ σκοπός της οδηγίας περί σημάτων είναι η εγκαθίδρυση και η λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

33. Το Δικαστήριο έχει ήδη εξετάσει τα επιχειρήματα αυτά στην απόφασή του επί της υποθέσεως *Silhouette*⁸. Έχει αποφανθεί σχετικώς ότι η οδηγία δεν μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι επαφίει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να προβλέπουν με την εθνική τους νομοθεσία ανάλωση των παρεχομένων από το σήμα δικαιωμάτων για προϊόντα που έχουν διατεθεί στο εμπόριο εντός τρίτης χώρας. Το Δικαστήριο στηρίχθηκε κυρίως στη διαπίστωση ότι η οδηγία εκδόθηκε, βεβαίως, δυνάμει του άρθρου 100 Α της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρου 95 ΕΚ), αλλά, παρά ταύτα, ρυθμίζει εξαντλητικώς ορισμένα ζητήματα, ιδίως, την ανάλωση των παρεχομένων από το σήμα δικαιωμάτων.

34. Σύμφωνα με την προαναφερθείσα απόφαση⁹, τα άρθρα 5 έως 7 της οδηγίας προβαίνουν σε πλήρη εναρμόνιση των κανόνων σχετικά με τα δικαιώματα που παρέχει το σήμα. Συνεπώς, η οδηγία περί σημάτων ρυθμίζει την κοινοτική (εκτεινόμενη στον ΕΟΧ) ανάλωση του παρεχομένου από το σήμα δικαιώματος, ανεξαρτήτως του πού διατέθηκαν για πρώτη φορά στο εμπόριο τα φέροντα το σήμα προϊόντα.

35. Στην ίδια απόφαση το Δικαστήριο υπογράμμισε, επίσης, ότι ακόμα και αν το άρθρο 7 της οδηγίας ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι προβλέπει έννομες συνέπειες στην περίπτωση που τα συγκεκριμένα προϊόντα διατεθούν στο εμπόριο εκτός ΕΟΧ, δεν αποβλέπει στη ρύθμιση των σχέσεων μεταξύ κρατών μελών και τρίτων χωρών, «αλλά στον καθορισμό των δικαιωμάτων που απολαύουν οι δικαιούχοι σημάτων εντός της Κοινότητας»¹⁰. Συνεπώς, δεν απαγορεύεται στον κοινοτικό νομοθέτη να μην αποκλείει το ενδεχόμενο εννόμων συνεπειών εντός της Κοινότητας, ακόμη και στην περίπτωση εμπορίας εκτός Κοινότητας ή ΕΟΧ, εφόσον αυτό απαιτείται για την επίτευξη του επιδιωκόμενου με την οδηγία σκοπού, δηλαδή την εγκαθίδρυση και λειτουργία μιας εσωτερικής αγοράς διά της προσεγγίσεως των νομοθεσιών των σχετικών με την προστασία του σήματος. Το γεγονός ότι τα συγκεκριμένα προϊόντα διατέθηκαν αρχικώς στο εμπόριο εκτός ΕΟΧ δεν αποκλείει την εφαρμογή της οδηγίας περί σημάτων.

36. Όσον αφορά την εκτίμηση της αναλώσεως δικαιώματος επί σήματος σε περίπτωση παραλλήλων εισαγωγών από τρίτες χώρες, χωρίς να τίθεται γενικώς υπό αμφισβήτηση το λυσιτελές της οδηγίας περί σημάτων για την εκτίμηση αυτής, εντούτοις αμφισβητήθηκε το λυσιτελές του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας περί σημάτων με το επιχείρημα ότι αγωγή λόγω προσβολής δικαιώματος επί σήματος πρέπει πρωτίστως να στηρίζεται στο άρθρο 5 της οδηγίας περί σημάτων και στην προϋπόθεση που τίθεται με τη διάταξη αυτή της «ελλείψεως συγκατάθεσης»· αντιθέτως, το άρθρο 7 αποκλείει συγκατάθεση του δικαιούχου σήματος η οποία παρέχεται μεν για τον ΕΟΧ, αλλά δεν

⁸ — Προαναφερθείσα στην υποσημείωση 3, σκέψεις 20 επ.

⁹ — Προαναφερθείσα στην υποσημείωση 3, σκέψη 25.

¹⁰ — Προαναφερθείσα στην υποσημείωση 3, σκέψη 29.

καλύπτει ολόκληρο τον χώρο του ούτε βαίνει πέραν αυτού.

ΕΟΧ. Συνεπώς, το νομκό ζήτημα επικεντρώνεται στο αν πρέπει να κριθεί κατά την εθνική νομοθεσία ή κατά το κοινοτικό δίκαιο κατά πόσο συντρέχει συγκατάθεση κατά την έννοια της θεωρίας περί αναλώσεως του δικαιώματος.

37. Εντούτοις, δεν είναι σαφές από ποιες διατάξεις προκύπτει ότι η έκφραση «χωρίς συγκατάθεση» του άρθρου 5, παράγραφος 1, πρέπει να αντιστοιχεί απολύτως στον όρο «συγκατάθεση» του άρθρου 7, παράγραφος 1. Εξάλλου, δεν συντρέχει κανένα στοιχείο που να συνηγορεί υπέρ μιας πραγματικής διαφοροποίησης αυτών των εννοιών, όταν μάλιστα οι δύο διατάξεις έχουν μια λειτουργική σχέση μεταξύ τους. Όσον αφορά την οικονομία της οδηγίας περί σημάτων, ο γενικός εισαγγελέας Jacobs είχε ήδη παρατηρήσει στις προτάσεις του επί της υποθέσεως *Silhouette* ότι «το άρθρο 7, παράγραφος 1, αποτελεί εξαίρεση από τα δικαιώματα που το άρθρο 5, παράγραφος 1, παρέχει στον δικαιούχο του σήματος»¹¹. Συνεπώς, το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας περί σημάτων διαγράφει τα όρια των αποκλειστικών δικαιωμάτων που απορρέουν από το άρθρο 5, παράγραφος 1.

2. Η συγκατάθεση ως έννοια της εθνικής νομοθεσίας

39. Προκειμένου να κριθεί αν συντρέχει η περίπτωση συγκαταθέσεως, υπό το πρίσμα του εθνικού δικαίου, επιβάλλεται αρχικώς να εξεταστεί βάσει ποιου εθνικού δικαίου πρέπει να γίνει αυτή η ερμηνεία. Συνεπώς, στο πλαίσιο της ερμηνείας του όρου της συγκαταθέσεως σημαντικό είναι το προκαταρκτικό ζήτημα του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου. Οι απόψεις, όμως, που υποστήριξαν οι συμμετασχόντες στη διαδικασία διαφέρουν σημαντικά και ως προς το προκαταρκτικό αυτό ζήτημα.

38. Συνεπώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ακόμα και αν υποτεθεί ότι τα συγκεκριμένα προϊόντα διατέθηκαν αρχικώς στην αγορά τρίτων χωρών από τον εκάστοτε δικαιούχο του σήματος ή με τη συγκατάθεσή του, δεν μπορεί σοβαρώς να αμφισβητηθεί το λυσιτελές του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας περί σημάτων για τη διευκρίνιση του ζητήματος αν έχουν αναλωθεί τα δικαιώματα του δικαιούχου του σήματος εντός του

α) Βάσει ποιου εθνικού δικαίου πρέπει να χωρήσει η ερμηνεία της έννοια της συγκαταθέσεως;

40. Στην υπόθεση C-414/99 πρέπει, προφανώς, να ληφθεί υπόψη το ότι η ερμηνεία της έννοιας της συγκαταθέσεως, όπως αυτή χρησιμοποιείται στο άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας περί σημάτων, πρέπει να

11 — Προτάσεις της 29ης Ιανουαρίου 1998 στην υπόθεση C-355/96 (απόφαση προαναφερθείσα στην υποσημείωση 3, σημείο 34).

γίνει βάσει εκείνης της νομοθεσίας η οποία έχει εφαρμογή επί της πρώτης συμβάσεως¹² στην εμπορική αλυσίδα. Βάσει αυτής της απόψεως, κατά συνέπεια, η συγκατάθεση για διάθεση του προϊόντος στην αγορά, κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, αντιστοιχεί με την έκφραση της βουλήσεως που λαμβάνει χώρα κατά τη σύναψη της πρώτης συμβάσεως. Σύμφωνα με τη διάταξη παραπομπής, οι συμβαλλόμενοι συμφώνησαν για εφαρμογή του γερμανικού δικαίου. Λόγω ενός κανόνα περί αποδείξεως του *lex fori* — του αγγλικού δικαίου — κατά τον οποίο τεκμαίρεται το ταυτόσημο του αλλοδαπού δικαίου με το αγγλικό δίκαιο, εφόσον οι διάδικοι δεν προβάλλουν διαφορετικό περιεχόμενο του αλλοδαπού δικαίου, το αιτούν δικαστήριο στήριξε το σκεπτικό του όχι στο συμβατικό καθορισθέν — γερμανικό — δίκαιο αλλά στο *lex fori*. Συνεπώς, από το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα στην υπόθεση C-414/99 συνάγεται ότι η εξέταση της σχετικής με τη συγκατάθεση προϋποθέσεως πρέπει να γίνει βάσει του εφαρμοστέου επί της πρώτης συμβάσεως στην αλυσίδα εμπορίας δικαίου, ενώ στις υποθέσεις C-415/99 και C-416/99 οι παράλληλοι εισαγωγείς υπογράμμισαν, χωρίς αυτό να αμφισβητηθεί, ότι απέκτησαν την κυριότητα των φερόντων το σήμα προϊόντων, χωρίς έγκυρο περιορισμό του δικαιώματος ελεύθερης διαθέσεως αυτών των προϊόντων.

41. Συνεπώς, παραμένει ανοιχτό το ζήτημα της νομοθεσίας βάσει της οποίας πρέπει να γίνει η ερμηνεία της έννοιας της συγκαταθέσεως και αν θα έπρεπε σχετικώς να εφαρμοστούν, ενδεχομένως, οι κανόνες περισσοτέρων της μας εννόμων τάξεων αναλόγως του αριθμού των συμβάσεων που συνάπτο-

νται στην αλυσίδα εμπορίας. Η απάντηση στο ζήτημα αυτό προϋποθέτει την ύπαρξη ενός — εθνικού ή κοινοτικού — κανόνα συγκρούσεως. Ο προσδιορισμός ενός τέτοιου κανόνα συγκρούσεως προϋποθέτει, με τη σειρά του, ότι η εθνική διάταξη με την οποία μεταφέρθηκε στην εσωτερική νομοθεσία το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας περί σημάτων υπάγεται σε έναν κανόνα συγκρούσεως, ότι δηλαδή έχει χαρακτηρισθεί κατά την έννοια του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου. Αυτό σημαίνει ότι δεν είναι δυνατό χωρίς λεπτομερή αιτιολόγηση να χωρήσει ερμηνεία της έννοιας της συγκαταθέσεως, όπως αυτή χρησιμοποιείται στο άρθρο 7, παράγραφος 1, βάσει του εθνικού δικαίου που έχει εφαρμογή επί της πρώτης συμβάσεως στην αλυσίδα εμπορίας.

42. Από το γράμμα του άρθρου 7, παράγραφος 1, προκύπτει ήδη σαφώς ότι η έννοια της συγκαταθέσεως όπως αυτή χρησιμοποιείται στην οδηγία περί σημάτων δεν μπορεί να εξομοιωθεί με τη δήλωση βουλήσεως στο πλαίσιο συνάψεως μιας συμβάσεως. Πράγματι, εκείνο που έχει σχετικώς σημασία είναι αν τα προϊόντα «έχουν διατεθεί υπό το σήμα αυτό στο εμπόριο [...] από τον ίδιο τον δικαιούχο ή με τη συγκατάθεσή του». Εντούτοις, όταν τα προϊόντα τίθενται σε κυκλοφορία από τον ίδιο τον δικαιούχο του σήματος πρέπει να υπάρχει και μια σύμβαση και, συνεπώς, η αντίστοιχη δήλωση βουλήσεως του δικαιούχου του σήματος, οπότε αν υπάρχει στην περίπτωση αυτή ταυτότητα εννοιών μεταξύ της δηλώσεως βουλήσεως προς σύναψη συμβάσεως και της δηλώσεως βουλήσεως της αποτελούσας τη γενεσιουργό αιτία της αναλώσεως του δικαιώματος. Αν, πάντως, γίνει δεκτή αυτή η άποψη δεν γίνεται αντιληπτό γιατί το άρθρο 7, παράγραφος 1, διακρίνει μεταξύ της περιπτώσεως διαθέ-

12 — Στο πλαίσιο της παρούσας ανάλυσεως η έννοια της «συμβάσεως», η οποία λαμβάνεται σχετικώς ως βάση, πρέπει να θεωρηθεί ότι εξομοιώνεται με οποιαδήποτε δικαιοπραξία διά της οποίας μεταβιβάζεται η εξουσία απευθείας διαθέσεως των προϊόντων που φέρουν το σήμα.

σεως στην αγορά από τον ίδιο τον δικαιούχο του σήματος και της περιπτώσεως διαθέσεως στην αγορά με τη συγκατάθεσή του, εφόσον και στις δύο περιπτώσεις υπάρχει δήλωση της βουλήσεως του δικαιούχου του σήματος. Συνεπώς, δεν μπορεί να υποστηριχθεί ότι η έννοια της συγκαταθέσεως, όπως αυτή χρησιμοποιείται στην οδηγία περί σημάτων, συμπίπτει απολύτως με την έννοια της δηλώσεως βουλήσεως προς σύναψη συμβάσεως.

43. Κατά την αντίληψη αυτή συνάγεται, προφανώς το λυσιτελές του εφαρμοστέου επί της συμβάσεως δικαίου από την ενδεχομένως δυνατή, σε καθαρώς θεωρητικό επίπεδο, ταυτότητα μεταξύ της συγκαταθέσεως για σύναψη συμβάσεως και της συγκαταθέσεως για την εμπορία προϊόντος κατά την έννοια της οδηγίας, χωρίς να εξετάζεται το περιεχόμενο και η λειτουργία της κατά το άρθρο 7, παράγραφος 1, συγκαταθέσεως, πέραν της εξέτασής απλώς και μόνο του γραμμάτος.

44. Πάντως, ακόμη και η ερμηνεία της έννοιας της συγκαταθέσεως υπό καθαρώς εθνικό πρίσμα δεν μπορεί να αποφύγει το αναγκαίο για τον καθορισμό του κανόνα συγκρούσεως προκαταρκτικό ζήτημα του χαρακτηρισμού. Ακόμη και στην περίπτωση που ο χαρακτηρισμός αυτός πρέπει να γίνεται βάσει του εκάστοτε εφαρμοστέου *lex fori*¹³, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η οδηγία περί σημάτων, δεδομένου ότι η προστασία του σήματος έχει πλήρως εναρμονιστεί από αυτής της απόψεως και, κατά συνέπεια, το εθνικό δίκαιο πρέπει να ερμηνεύεται υπό το

φως της οδηγίας¹⁴. Ακόμα και αν αυτό γίνεται μόνο στο πλαίσιο του προκαταρκτικού ζητήματος του χαρακτηρισμού από απόψεως ιδιωτικού διεθνούς δικαίου, δεν είναι δυνατό να αποφευχθεί η ανάλυση του περιεχομένου της έννοιας της συγκαταθέσεως.

45. Ως ενδιάμεσο συμπέρασμα ισχύει η διαπίστωση ότι η αυτοτελής ερμηνεία της έννοιας της συγκαταθέσεως θα μπορούσε, εν πάση περιπτώσει, να θεωρηθεί αναγκαία τουλάχιστον προς επίλυση αυτού του ζητήματος χαρακτηρισμού από απόψεως ιδιωτικού διεθνούς δικαίου.

46. Ανεξαρτήτως αυτού του ζητήματος, υπάρχουν και άλλα στοιχεία που στρέφονται επίσης κατά της απόψεως των παραλλήλων εισαγωγών. Πέραν της δικαιολογήσεως της σημασίας του εφαρμοστέου επί της συμβάσεως δικαίου για την ελευθερία επιλογής των συμβαλλομένων, επιβάλλεται πράγματι, λόγω του πιθανώς αυξημένου αριθμού των σταδίων που παρεμβάλλονται στην αλυσίδα εμπορίας, να καθοριστεί εάν και, ενδεχομένως, υπό ποιες προϋποθέσεις πρέπει να συναχθεί η ύπαρξη συγκαταθέσεως στα διάφορα αυτά μεταγενέστερα στάδια και, ενδεχομένως, σε ποια από τα στάδια αυτά. Μια τέτοια προσέγγιση, πάντως, θα περιέχει τον κίνδυνο «επανεισαγωγής» της διεθνούς

13 — Batiffol, H., και Lagarde, P., *Droit international privé*, τόμος 1, 8η έκδοση 1994, παράγραφος 293.

14 — Πάγια νομολογία: βλ. πχ. απόφαση της 25ης Φεβρουαρίου 1999 στην υπόθεση C-131/97, Carbonati κ.λπ. (Συλλογή 1999, σ. I-1103, σκέψη 48): «Όπως προκύπτει από την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, το εθνικό δικαστήριο, όταν εφαρμόζει το εθνικό δίκαιο, και συγκεκριμένα τις διατάξεις νόμου που θεσπίστηκαν, όπως συμβαίνει στη διαφορά της κύριας δίκης, με σκοπό ακριβώς τη μεταφορά οδηγίας στο εθνικό δίκαιο, οφείλει να ερμηνεύει το εθνικό δίκαιο λαμβάνοντας κατά το δυνατό υπόψη το γράμμα και τον σκοπό της οδηγίας, ώστε να επιτυγχάνεται το αποτέλεσμα που επιδιώκεται με την οδηγία αυτή, και να συμμορφώνεται έτσι προς το άρθρο 189, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ (βλ. αποφάσεις της 13ης Νοεμβρίου 1990, C-106/89, Marleasing, Συλλογή 1990, σ. I-4135, σκέψη 8, και της 16ης Δεκεμβρίου 1993, C-334/92, Wagner Miret, Συλλογή 1993, σ. I-6911, σκέψη 20)».

αναλώσεως, αντιθέτως προς τους σκοπούς της οδηγίας περί σημάτων¹⁵ επειδή θα υπήρχε πάντοτε η πιθανότητα να υποτεθεί η ύπαρξη συγκαταθέσεως.

47. Επιβάλλεται σχετικώς να υπογραμμιστεί ότι το επιχείρημα των παραλλήλων εισαγωγών που αναφέρεται στην ελεύθερη επιλογή του εφαρμοστέου επί της συμβάσεως δικαίου και στην εδαφικότητα του κοινοτικού δικαίου ομοιάζει με την επιχειρηματολογία που προέβησαν οι εναγόμενες στην κύρια δίκη στην υπόθεση Ingmar¹⁶. Όσον αφορά την ελευθερία επιλογής του εφαρμοστέου επί της συμβάσεως δικαίου, οι εναγόμενες στην κύρια δίκη στην παρούσα υπόθεση επικαλούνται, μεταξύ άλλων, τη σύμβαση της 19ης Ιουνίου 1980 περί του εφαρμοστέου δικαίου στις συμβατικές ενοχές¹⁷.

48. Στην υπόθεση Ingmar επρόκειτο ουσιαστικώς για την εφαρμογή της οδηγίας 86/653/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 1986, για τον συντονισμό των δικαίων των κρατών μελών όσον αφορά τους εμπορικούς αντιπροσώπους (ανεξάρτητους επαγγελματίες)¹⁸ επί συμβάσεως εμπορικού αντιπροσώπου υποκειμένης στο δίκαιο τρίτης χώρας το οποίο επέλεξαν οι συμβαλλόμενοι όταν, καίτοι ο ανεξάρτητος εμπορικός αντιπροσώπος ασκεί τη δραστηριότητά του εντός κράτους μέλους, ο αντιπροσωπευόμενος είναι εγκατεστημένος στην τρίτη χώρα το δίκαιο της οποίας επελέγη. Στην υπόθεση αυτή, επίσης, οι διάδικοι στην κύρια δίκη είχαν επικαλεστεί την ελευθερία επιλογής του εφαρμοστέου επί της συμβάσεως δικαίου και την εδαφικότητα του κοινοτικού δικαίου.

49. Στην απόφασή του επί της υποθέσεως Ingmar, το Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, υπό τις περιστάσεις αυτές, πρέπει να εφαρμοστεί η οδηγία 86/653. Υπογράμμισε σχετικώς ότι η ελευθερία των μερών μιας συμβάσεως να επιλέγουν το δίκαιο το οποίο επιθυμούν να διέπει τις συμβατικές σχέσεις τους εξαρτάται από την προϋπόθεση εφαρμογής διατάξεων αναγκαστικού δικαίου¹⁹. Στη συνέχεια, το Δικαστήριο εξέτασε το ζήτημα αν ο χαρακτηρισμός μιας διατάξεως ως αναγκαστικού δικαίου αποτελεί ζήτημα του κοινοτικού ή του εθνικού δικαίου²⁰. Το Δικαστήριο συνάγει, αφενός, από τον προστατευτικό σκοπό της οδηγίας και, αφετέρου, από την επιδιωκόμενη δι' αυτής εναρμόνιση, ότι η προαναφερθείσα οδηγία πρέπει επίσης να εφαρμοστεί επί των εμπορικών αντιπροσώπων οι οποίοι άσκησαν τις δραστηριότητές τους εντός κράτους μέλους, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη ο τόπος στον οποίο έχει την έδρα του ο αντιπροσωπευόμενος²¹.

50. Η ίδια προσέγγιση μπορεί, ασφαλώς, κατ' αναλογία να εφαρμοστεί στις παρούσες υποθέσεις. Η οδηγία περί σημάτων αναφέρεται, αφενός μεν, στην εναρμόνιση της παρεχόμενης από το σήμα προστασίας, αφετέρου δε, επιδιώκει τη διασφάλιση της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς. Σύμφωνα με την απόφαση Ingmar μπορεί να συναχθεί ότι η εναρμονισμένη σε κοινοτικό επίπεδο προστασία του σήματος, η οποία περιορίζει την ανάληψη των παρεχομένων από το σήμα δικαιωμάτων, εφαρμόζεται στις περιπτώσεις στις οποίες τα φέροντα το σήμα προϊόντα διατέθηκαν στο εμπόριο εντός της Κοινότητας ή εντός του ΕΟΧ υπό τις δεδομένες προϋποθέσεις, ανεξαρτήτως του εφαρμοστέου επί της συμβάσεως εθνικού

15 — Βλ. σχετικώς την προαναφερθείσα στην υποσημείωση 3 απόφαση *Silhouette International Schmied*.

16 — Απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2000 στην υπόθεση C-381/98 (Συλλογή 2000, σ. I-9305).

17 — ΕΕ L 266, σ. 1.

18 — ΕΕ L 382, σ. 17.

19 — Προαναφερθείσα στην υποσημείωση 16, σκέψεις 15 και 16.

20 — Προαναφερθείσα στην υποσημείωση 16, σκέψεις 17 έως 19.

21 — Προαναφερθείσα στην υποσημείωση 16, σκέψεις 24 και 25.

δικαίου. Αν η συνδρομή των προϋποθέσεων για την ύπαρξη συγκαταθέσεως κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας περί σημάτων ρυθμίζεται βάσει του εφαρμοστέου επί της συμβάσεως δικαίου, η παρεχόμενη από το σήμα προστασία θα εξηρατό, πράγματι, από τις διάφορες εθνικές έννομες τάξεις, πράγμα αντίθετο προς την επιδιωκόμενη με την οδηγία περί σημάτων εναρμόνιση.

σεως του κοινοτικού δικαίου στον τομέα αυτό και, αφετέρου, την αναγκαιότητα μιας ενιαίας έννοιας της συγκαταθέσεως. Η Γερμανική Κυβέρνηση υπογράμμισε σχετικώς ότι από καμία διάταξη της οδηγίας περί σημάτων δεν προκύπτουν ενδείξεις σχετικά με τη σύναψη συμβάσεων ή τη δήλωση βουλήσεως. Η αρχή επιτηρήσεως της ΕΖΕΣ παρατηρεί, εξάλλου, ότι αυτοτελής ερμηνεία²² της έννοιας της συγκαταθέσεως θα έθιγε την ομοιομορφία αυτής της έννοιας στο πλαίσιο του εθνικού δικαίου.

51. Συνεπώς, ως ενδιάμεσο συμπέρασμα, διαπιστώνεται ότι η έννοια της αναλώσεως του επί του σήματος δικαιώματος, κατά το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας περί σημάτων, πρέπει να εξετάζεται ανεξαρτήτως του εφαρμοστέου επί της συμβάσεως εθνικού δικαίου.

54. Αυτές καθεαυτές οι εν λόγω παρατηρήσεις δεν στερούνται βάσεως εντούτοις, εντός του προαναφερθέντος πλαισίου δεν είναι απολύτως πειστικές. Πράγματι, στηρίζονται αποκλειστικώς στην ταυτότητα των όρων «συγκατάθεση» κατά την έννοια της οδηγίας περί σημάτων και «συγκατάθεση» εντός των εθνικών εννόμων τάξεων²³. Μια τέτοια ερμηνεία στηριζόμενη αποκλειστικώς στο γράμμα της εν λόγω διατάξεως, χωρίς προηγούμενη τελολογική ανάλυση δεν μπορεί, πάντως, να συμβάλει αποτελεσματικώς στην επίλυση αυτού του ζητήματος.

52. Στο πλαίσιο αυτό, επικουρικώς μόνο πρέπει να εξετάζεται το ζήτημα του περιεχομένου των επιχειρημάτων που προέβαλαν οι παράλληλοι εισαγωγείς. Τα επιχειρήματα αυτά θέτουν ζητήματα που αφορούν τόσο το δίκαιο των συμβάσεων όσο και το εμπράγματο δίκαιο.

β) Οι συνέπειες του εθνικού δικαίου των συμβάσεων επί της έννοιας της συγκαταθέσεως

55. Ως κατ' αρχήν αντίρρηση πρέπει να τονιστεί ότι η Γερμανική Κυβέρνηση στηρίζει την επιχειρηματολογία της στο ότι η κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, συγκατάθεση αποτελεί δήλωση βουλήσεως, σύμφωνα με τη γενική θεωρία των δικαιπραξιών στο πλαίσιο του γερμανικού αστικού δικαίου. Η ανάλυση αυτή λαμβάνει προφανώς ιδιαιτέρως υπόψη τις ιδιομορφίες του εθνικού δικαίου: όλες, όμως, οι

53. Σχετικώς με το δίκαιο των συμβάσεων, οι συμμετασχόντες στη διαδικασία προέβαλαν κυρίως, αφενός μεν, την έλλειψη εναρμονί-

22 — Ως «αυτοτελής» νοείται στο σημείο αυτό και στις ακόλουθες παραγράφους η «κοινοτική», χωρίς δηλαδή να λαμβάνεται υπόψη η σημασία αυτής της έννοιας στο εθνικό δίκαιο.

23 — Βλ. ανωτέρω, σημείο 43.

έννομες τάξεις δεν έχουν διαμορφώσει μια γενική θεωρία περί δικαιοπραξιών· μια τέτοια θεωρία μπορεί να περιλαμβάνεται στο ενοχικό δίκαιο. Πέραν αυτής της συστηματικού χαρακτήρα αντιρρήσεως, επιβάλλεται, επίσης, να τονιστεί ένα ζήτημα που αφορά το περιεχόμενο: η ερμηνεία της έννοιας της συγκαταθέσεως ως δικαιοπραξίας κατά την έννοια των διαφόρων εθνικών δικαίων δεν είναι σύμφωνη με τον επιδιωκόμενο διά της οδηγίας περί σημάτων σκοπό της εναρμονίσεως, υπό την έννοια ότι δεν πρέπει να λησμονείται ότι ορισμένες έννομες τάξεις δεν λαμβάνουν υπόψη τη δηλωθείσα βούληση αλλά τη συμφυή με τη σύμβαση βούληση²⁴. Θα ήταν, όμως, αντίθετο προς τον επιδιωκόμενο με την οδηγία περί σημάτων σκοπό της εναρμονίσεως η έκταση της παρεχόμενης από το σήμα προστασίας να εξαρτάται τελικώς από τις διαφορετικές ερμηνείες της προϋποθέσεως αναλώσεως του επί του σήματος δικαώματος που δίδονται στο πλαίσιο των διαφόρων εθνικών εννόμων τάξεων²⁵. Τέλος, ερμηνεία λαμβάνουσα αποκλειστικώς υπόψη τη μορφή της συγκαταθέσεως δεν μπορεί, επίσης, να εξηγήσει γιατί το άρθρο 7, παράγραφος 1, διακρίνει μεταξύ δύο ειδών εμπορίας, τη στιγμή που η διάθεση στο εμπόριο από τον ίδιο τον δικαιούχο του σήματος κατά μείζονα λόγο προϋποθέτει ότι αυτός παρέσχε τη συγκατάθεσή του²⁶.

56. Η άποψη ότι, εν πάση περιπτώσει, υφίσταται ενότητα αυτής της έννοιας σε εθνικό

επίπεδο είναι ιδιαίτερα προσανατολισμένη προς μια εθνική κατανόηση αυτής της έννοιας, η οποία δεν είναι οπωσδήποτε ενιαία, χωρίς να λαμβάνει επαρκώς υπόψη το περιεχόμενο και τη λειτουργία αυτής της έννοιας.

57. Μόνο μια ερμηνεία που θα κατευθύνεται προς το περιεχόμενο και τον σκοπό της συγκεκριμένης διατάξεως μπορεί, κατά συνέπεια, να οδηγήσει σε μια απάντηση η οποία θα λαμβάνει επαρκώς υπόψη το περιεχόμενο και τη λειτουργία της έννοιας της συγκαταθέσεως, όπως αυτή χρησιμοποιείται στο άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας περί σημάτων.

γ) Η επίδραση του εθνικού εμπραγμάτου δικαίου επί της έννοιας της συγκαταθέσεως

58. Οι παράλληλοι εισαγωγείς επικαλούνται, επίσης, επιχειρήματα αντλούμενα από το εμπράγματο δίκαιο ισχυριζόμενοι ότι η οδηγία περί σημάτων δεν προβαίνει σε εναρμόνιση αυτού του τομέα. Επικαλούνται, αφενός, αναλογία με την επιφύλαξη κυριότητας και υπογραμμίζουν, αφετέρου, ιδίως στις υποθέσεις C-415/99 και C-416/99, την έκταση των δικαιωμάτων που μεταβιβάζονται μέσω της συγκαταθέσεως.

59. Η αναλογία με την επιφύλαξη κυριότητας υποδηλώνει κυρίως ότι στο εμπράγματο δίκαιο η μεταβίβαση των δικαιωμάτων, προς

24 — Όσον αφορά τη Γαλλία βλ. μόνο: Starck, B., Roland, H., και Boyer, L., *Droit Civil: — Les obligations, Tome 2: Contrat*, 6η έκδοση, 1998, παράγραφος 184 με περαιτέρω παραπομπές.

25 — Βλ. ανωτέρω, σημείο 50.

26 — Βλ. ανωτέρω, σημείο 42.

διαφύλαξη της ασφάλειας των συναλλαγών, δεν περιορίζεται παρά μόνο στην περίπτωση που ο κάτοχος του δικαιώματος ρητώς επιφυλάχθηκε ως προς το αντίστοιχο δικαίωμα. Η αναλογία αυτή συνηγορεί υπέρ της συσταλτικής ερμηνείας της έννοιας της συγκατάθεσης, κατά την οποία η ανάλωση αποκλείεται μόνο στην περίπτωση που ο δικαιούχος του σήματος διατύπωσε ρητή επιφύλαξη ως προς τα επί του σήματος δικαιώματά του.

60. Δεν νομίζω ότι είναι πειστική μια τέτοια αναλογία: η συγκατάθεση για τη διάθεση στο εμπόριο προϊόντων που φέρουν το σήμα δεν αφορά τη μεταβίβαση του επί του σήματος δικαιώματος, αλλά την άσκησή του. Αν γίνει δεκτή η αναλογία, τότε το επί του σήματος δικαίωμα χάνει την αποκλειστικότητά του: η άσκησή του, πράγματι, θα εξαρτάται από την προϋπόθεση συνάψεως συμφωνίας σχετικής με την παράταση της επιφυλάξεως. Στο πλαίσιο αυτό, η απαίτηση των παραλλήλων εισαγωγέων για υποχρεωτική επισήμανση των επιμάχων προϊόντων εμφανίζεται μεν εύλογη, αλλά ξένη προς το σύστημα προστασία του σήματος, ενόψει των σκέψεων που διατυπώθηκαν ανωτέρω. Εντούτοις, ακόμα και αν θεωρηθεί ορθή η προσέγγιση αυτή, η πρακτική εφαρμογή αυτής της «επιφυλάξεως του επί του σήματος δικαιώματος», υπό την έννοια ότι πρέπει να είναι — διαρκώς — σαφής η ύπαρξη συγκαταθέσεως, είναι σχεδόν αδύνατη, είτε λόγω της δυνατότητας επανασκευασίας — όπως στην περίπτωση των καλλυντικών — είτε λόγω της φύσεως των προϊόντων — όπως των τζινς στην προκειμένη περίπτωση —, με αποτέλεσμα η προσέγγιση αυτή στην πράξη να καταλήγει σχεδόν πάντοτε στην αποδοχή ότι ο δικαιούχος του σήματος έδωσε τη συγκατάθεσή του, με συνέπεια την επιστροφή στο σύστημα της διεθνούς αναλώσεως του δικαιώματος.

61. Η άποψη των παραλλήλων εισαγωγέων δεν λαμβάνει, εξάλλου, υπόψη της το γεγονός ότι η ανάλωση του δικαιώματος δεν μπορεί διά συμβάσεως να τίθεται εκτός ισχύος. Η ανάλωση δικαιώματος αποτελεί έννομη συνέπεια η οποία εξαρτάται από την — αντικειμενική — συνδρομή ορισμένων προϋποθέσεων, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και η επίμαχη «συγκατάθεση».

62. Δεν είναι επίσης πειστικά τα επιχειρήματα που αφορούν την προστασία του τελευταίου πωλητή. Ο τελευταίος πωλητής δεν είναι κάτοχος του δικαιώματος επί του σήματος αυτού καθ' εαυτού· το μόνο ζήτημα που τίθεται είναι αν μπορεί να χρησιμοποιήσει προϊόντα φέροντα το σήμα. Μόνον εντός αυτού του πλαισίου τίθεται το ζήτημα της προστασίας της εμπιστοσύνης.

63. Τέλος, τα επιχειρήματα που αφορούν την προστασία της ιδιοκτησίας και την ελευθερία εκφράσεως δεν ευσταθούν. Το δικαίωμα ιδιοκτησίας και το δικαίωμα ελεύθερης εκφράσεως εμπίπτουν, βεβαίως, ως θεμελιώδη δικαιώματα, στις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου. Επειδή, κατά πάγια νομολογία, οι αρχές αυτές πρέπει να εξετάζονται λαμβανομένου επίσης υπόψη του κοινωνικού τους σκοπού, δεν αποκλείεται η επιβολή περιορισμών στην άσκηση αυτών των δικαιωμάτων, υπό την προϋπόθεση ότι οι περιορισμοί αυτοί εξυπηρετούν πράγματι το γενικό συμφέρον της Κοινότητας και δεν συνιστούν δυσανάλογη και, συνεπώς, απαράδεκτη παρέμβαση σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό, η οποία να θίγει

την ίδια την ουσία των διασφαλιζομένων δικαιωμάτων²⁷. Είναι προφανές ότι η οδηγία περί σημάτων, σκοπός της οποίας είναι η διασφάλιση της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς, δεν μπορεί να δικαιολογήσει το συμπέρασμα ότι συντρέχει μια τέτοια παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας.

65. Συνεπώς, επιβάλλεται να εξεταστεί η σημασία της συγκαταθέσεως κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας από απόψεως κοινοτικού δικαίου.

3. Η συγκατάθεση ως έννοια του κοινοτικού δικαίου

δ) Ενδιάμεσο συμπέρασμα

64. Καθίσταται σαφές εκ των προαναφερθέντων ότι η προσπάθεια ερμηνείας της έννοιας της συγκαταθέσεως ως έννοιας του εθνικού δικαίου δεν καταλήγει σε ικανοποιητική λύση. Παραμένει, πρώτον, ασαφές ποιο εθνικό δίκαιο πρέπει να εφαρμοστεί. Σύμφωνα με το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο η επίλυση αυτού του ζητήματος προϋποθέτει τον χαρακτηρισμό της αναλώσιμης με βάση τον *lex fori* λαμβανομένου υπόψη του γράμματος και του σκοπού της οδηγίας περί σημάτων, κατά τρόπο που να είναι απαραίτητος ο προσδιορισμός του σχετικού περιεχομένου της οδηγίας. Επιβάλλεται, τέλος, η διαπίστωση ότι η έλλειψη εναρμονίσεως του δικαίου των συμβάσεων και του εμπραγμάτου δικαίου δεν αποκλείει μια κοινοτική ερμηνεία της έννοιας της συγκαταθέσεως, όπως αυτή χρησιμοποιείται στο άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας περί σημάτων.

66. Ακόμα και αν ευσταθούν τα επιχειρήματα όσων υποστηρίζουν ερμηνεία του όρου «συγκατάθεση» βάσει του εθνικού δικαίου, μια τέτοια ερμηνεία δεν είναι ικανή να προσδιορίσει με αρκετή σαφήνεια το περιεχόμενο αυτού του όρου. Συνεπώς, ανακύπτει το ζήτημα κατά πόσο θα ήταν χρήσιμη μια αυτοτελής ερμηνεία της έννοιας της συγκαταθέσεως, όπως αυτή χρησιμοποιείται στο άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας περί σημάτων, προκειμένου να προσδιοριστεί το περιεχόμενό της.

α) Το γράμμα της σχετικής διατάξεως

67. Στο πλαίσιο εξετάσεως μιας ερμηνείας βάσει του γράμματος της σχετικής διατάξεως της οδηγίας, έχω ήδη υπογραμμίσει ότι ο όρος συγκατάθεση δεν αντιστοιχεί απλώς στη δήλωση βουλήσεως προς σύναψη συμβάσεως, επειδή μια τέτοια ερμηνεία δεν λαμβάνει επαρκώς υπόψη τη διάκριση στην οποία προβαίνει το άρθρο 7, παράγραφος 1, μεταξύ της διαθέσεως στο εμπόριο από τον

27 — Βλ. ιδίως απόφαση της 28ης Απριλίου 1998 στην υπόθεση C-200/96, *Metropole Musik* (Σύλλογή 1998, σ. I-1953, σκέψη 21), αναφορικά με το παρόμοιο ζήτημα του συμβαστού ενός αποκλειστικού δικαιώματος αντλούμενου από την οδηγία 92/100/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 19ης Νοεμβρίου 1992, τη σχετική με το δικαίωμα εκμίσθωσης, το δικαίωμα δανεισμού και ορισμένα δικαιώματα συγγενικά προς την πνευματική ιδιοκτησία στον τομέα των προϊόντων της διαμονής (ΕΕ L 346, σ. 61), με το δικαίωμα ελεύθερης ασκήσεως επαγγέλματος και το δικαίωμα ιδιοκτησίας.

δικαιούχο του σήματος και της διαθέσεως στο εμπόριο με τη συγκατάθεσή του²⁸. Εξάλλου, δεν μπορεί να συναχθεί κανένα συμπέρασμα από το γεγονός ότι υφίσταται πλήρης ταυτότητα μεταξύ του επίμαχου όρου της συγκαταθέσεως και του όρου «συγκατάθεση» όπως αυτός χρησιμοποιείται στην εθνική νομοθεσία. Συνεπώς, απαιτείται εξέταση της διατάξεως αυτής, λαμβανομένης υπόψη της προελεύσεώς της, της οικονομίας της και του σκοπού της.

β) Προέλευση της σχετικής με τη συγκατάθεση προϋποθέσεως σε σχέση με την αρχή της αναλώσεως του δικαιώματος

68. Όσον αφορά το δίκαιο των σημάτων, η αρχή της αναλώσεως του δικαιώματος κατά το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας περί σημάτων απορρέει από τη νομολογία του Δικαστηρίου τη σχετική με το συμβιβαστό της ασκήσεως δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας — και συνεπώς επίσης του δικαιώματος επί του σήματος — με την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων. Κατά την απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση *Deutsche Grammophon*, «η άσκηση, εκ μέρους κατασκευαστή υποθεμάτων ήχου, του αποκλειστικού δικαιώματος να θέτει σε κυκλοφορία προστατευόμενα αντικείμενα που απορρέει από τη νομοθεσία κρατών μελών, προκειμένου να απαγορευθεί η εμπορία στο κράτος αυτό προϊόντων που διατέθηκαν από αυτόν τον ίδιο ή με τη συγκατάθεσή του σε άλλο κράτος μέλος, για τον μόνο λόγο ότι η θέση αυτή σε κυκλοφορία δεν έγινε στο έδαφος του πρώτου κρατους μέλους, είναι αντίθετη προς τους κανόνες

που προβλέπουν την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων στο εσωτερικό της κοινής αγοράς»²⁹ (η υπογράμμιση δική μου).

69. Σε μεταγενέστερες αποφάσεις του το Δικαστήριο δεν στηρίχθηκε πλέον στην πώληση, αλλά στη διάθεση των εμπορευμάτων στην αγορά: στην απόφασή του επί της υποθέσεως *Winthrop* υπογράμμισε ότι «η άσκηση από τον κάτοχο διπλώματος ευρεσιτεχνίας, του δικαιώματος που του παρέχει η νομοθεσία κρατους μέλους να απαγορεύει τη διάθεση στο εμπόριο, μέσα σ' αυτό το κράτος, προϊόντος που έχει διατεθεί στο εμπόριο σε άλλο κράτος μέλος υπ' αυτό το σήμα από τον εν λόγω κάτοχο ή με τη συναίνεσή του, είναι ασυμβίβαστη προς τους κανόνες της Συνθήκης ΕΟΚ περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων στο εσωτερικό της κοινής αγοράς»³⁰ (η υπογράμμιση δική μου). Το Δικαστήριο στηρίχθηκε κυρίως στη διαπίστωση ότι ο δικαιούχος του σήματος θα είχε, άλλως, τη δυνατότητα «να στεγανοποιήσει τις εθνικές αγορές και να επιφέρει με αυτόν τον τρόπο περιορισμό στο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών, χωρίς ένας τέτοιος περιορισμός να είναι αναγκαίος για να του διασφαλίσει την ουσία του αποκλειστικού δικαιώματος που απορρέει από το σήμα»³¹.

70. Όσον αφορά τα παρεχόμενα από το σήμα δικαιώματα, η νομολογία αυτή διέκρινε τα όρια αναλώσεως, υπό την έννοια ότι η συγκατάθεση για τη διάθεση στο εμπόριο δεν αφορούσε πλέον το έδαφος ενός κρατους μέλους αλλά το σύνολο του εδάφους της Κοινότητας.

29 — Απόφαση της 8ης Ιουνίου 1971 στην υπόθεση 78/70, *Deutsche Grammophon* (Συλλογή τόμος 1969-1971, σ. 839, σκέψη 13).

30 — Απόφαση της 31ης Οκτωβρίου 1974, 16/74 (Συλλογή τόμος 1974, σ. 479, σημείο 1 του διατακτικού).

31 — Προαναφερθείσα στην υποσημείωση 30, σκέψεις 9 έως 11.

71. Πάντως, η έννοια της συγκαταθέσεως χρησιμοποιήθηκε αρχικώς στη νομολογία κατά τρόπο που δεν ήταν ενιαίος. Στις προτάσεις του επί της υποθέσεως *Deutsche Grammophon*³² ο γενικός εισαγγελέας Römer αναφερόταν σε προϊόντα τα οποία «έθεσε σε κυκλοφορία εντός άλλου κράτους μέλους ο κάτοχος του εν λόγω προστατευτικού δικαιώματος ή επιχείρηση εξαρτώμενη από αυτόν» (η υπογραμμισμένη δική μου). Εντούτοις, η απόφαση του Δικαστηρίου αντικαθιστά αυτό το κριτήριο εξαρτήσεως στο οποίο αναφερόταν το υποβληθέν προδικαστικό ερώτημα, με το κριτήριο της συγκαταθέσεως.

72. Μια ενδιάμεση διατύπωση περιέχει η απόφαση στην υπόθεση *Keurkoop*³³. Πράγματι, κατά την απόφαση αυτή το στοιχείο που έχει σημασία είναι ότι το προϊόν «διετέθη νομίμως στην αγορά άλλου κράτους μέλους, από τον ίδιο τον κάτοχο του δικαιώματος, με τη συναίνεσή του ή από πρόσωπο που εξαρτάται από αυτόν νομικώς ή οικονομικώς»³⁴ (η υπογραμμισμένη δική μου).

73. Από τις διάφορες διατυπώσεις που χρησιμοποιήθηκαν προκύπτει ήδη ότι η έννοια της συγκαταθέσεως, στο πλαίσιο της θεωρίας αναλώσεως του δικαιώματος που διαμόρφωσε το Δικαστήριο, δεν αναφέρεται στη δήλωση της βουλήσεως του δικαιούχου του σήματος που γίνεται με σκοπό τη μεταβίβαση του δικαιώματος, αλλά μάλλον στο ζήτημα σε ποιον καταλογίζεται η πώληση — ή η διά-

θεση στο εμπόριο — προϊόντων φερόντων το σήμα³⁵. Κριτήριο δεν είναι η έννοια της συγκαταθέσεως για τη μεταβίβαση της εξουσίας διαθέσεως των φερόντων το σήμα προϊόντων, ώστε να κριθεί η δυνατότητα του δικαιούχου του σήματος να προβάλλει τα δικαιώματα που απορρέουν από το σήμα, αλλά να διευκρινιστεί αν η εμπορία των συγκεκριμένων προϊόντων εντός του ΕΟΧ μπορεί να καταλογιστεί στον δικαιούχο του σήματος. Συνεπώς, η διάκριση μεταξύ της διαθέσεως στο εμπόριο από τον ίδιο τον δικαιούχο του σήματος και της διαθέσεως στο εμπόριο με τη συγκατάθεσή του σημαίνει ότι τα προϊόντα διατέθηκαν στην αγορά από τον ίδιο τον δικαιούχο του σήματος ή ότι μπορεί να θεωρηθεί ότι αυτό συνέβη, από απόψεως των νομικών συνεπειών της αναλώσεως του δικαιώματος. Συνεπώς, η κοινοτική ερμηνεία της έννοιας της συγκαταθέσεως έχει ως αντικείμενο τον προσδιορισμό των κριτηρίων αυτού του καταλογισμού.

74. Στο πλαίσιο αυτό θα μπορούσε να θεωρηθεί, με βάση την εθνική νομολογία που παραθέτει ο γενικός εισαγγελέας Römer στις προτάσεις του επί της υποθέσεως *Deutsche Grammophon*³⁶, καθώς και τις παρατηρήσεις του γενικού εισαγγελέα Trabucchi στις προτάσεις που ανέπτυξε επί των δύο υποθέσεων *Centrafarm*³⁷, ότι η συγκατάθεση σημαίνει την παροχή εξουσιοδότησεως για διάθεση στο εμπόριο. Σύμφωνα με την αντίληψη αυτή ο δικαιούχος σήματος μπορεί να προβάλλει τα δικαιώματα που έλκει από το σήμα κατά την πρώτη διάθεση των επιμαχών

32 — Προτάσεις της 28ης Απριλίου 1971 (απόφαση προαναφερθείσα στην υποσημείωση 29), σημείο 1.

33 — Απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 1982 στην υπόθεση 144/81 (Σύλλογος 1982, σ. 2853).

34 — Προαναφερθείσα στην υποσημείωση 33, σκέψη 25.

35 — Βλ. επίσης, υπ' αυτή την έννοια, την απόφαση της 22ας Ιουνίου 1994 στην υπόθεση C-9/93, *IHT International Heiztechnik* και *Danziger* (Σύλλογος 1994, σ. 1-2789, σκέψη 43): «Η συγκατάθεση την οποία συνεπάγεται κάθε μεταβίβαση δεν αρκεί για να υφίσταται ανάκληση του δικαιώματος».

36 — Προαναφερθείσα την υποσημείωση 29, σ. 508.

37 — Προτάσεις της 18ης Σεπτεμβρίου 1974 (αποφάσεις της 31ης Οκτωβρίου 1974 στις υποθέσεις 15/74, *Sterling Drug*, Σύλλογος 1974, σ. 1147, και 16/74, *Winthrop*, προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 30).

προϊόντων στην αγορά εντός της Κοινότητας ή εντός του ΕΟΧ μόνον εφόσον, ενόψει όλων των στοιχείων της συγκεκριμένης υποθέσεως, η προηγούμενη συμπεριφορά του δεν μπορεί να ερμηνευθεί ως υποδηλώνουσα ότι προέβη στην εμπορία των φερόντων το σήμα προϊόντων μέσω τρίτου ή ότι τουλάχιστον την ανέχθηκε.

75. Δεν χρειάζεται να διευκρινιστεί στο σημείο αυτό βάσει ποιων κριτηρίων καταλογισμού πρέπει να οριστεί η έννοια της συγκαταθέσεως: απάντηση στο ζήτημα αυτό πρέπει να δοθεί λαμβανομένου υπόψη του σκοπού του συγκεκριμένου άρθρου. Απλώς μπορεί να σημειωθεί σχετικά ότι η έννοια της συγκαταθέσεως έχει αντικειμενικό περιεχόμενο το οποίο θα προσδιοριστεί κατωτέρω.

76. Επιβάλλεται, επίσης, η διαπίστωση ότι το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας περί σημάτων εκφράζει τη νομολογία του Δικαστηρίου τη σχετική με τις υφιστάμενες σχέσεις μεταξύ της ασκήσεως δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας και της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων. Το Δικαστήριο έχει αποφανθεί σχετικά ότι το άρθρο 7, παράγραφος 1, «έχει διατυπωθεί κατά τρόπο ανάλογο προς τη διατύπωση που έχει χρησιμοποιήσει το Δικαστήριο στις αποφάσεις με τις οποίες, ερμηνεύοντας τα άρθρα 30 και 36 της Συνθήκης, έχει αναγνωρίσει την ύπαρξη στο κοινοτικό δίκαιο της αρχής της αναλώσεως του δικαιώματος επί του σήματος»³⁸. Βεβαίως, αυτό δεν σημαίνει ότι το άρθρο 7, παράγραφος 1,

συνιστά κωδικοποίηση της σχετικής νομολογίας, διότι το πεδίο εφαρμογής του βαίνει πέραν του ενδοκοινοτικού εμπορίου.

77. Το Δικαστήριο υπογράμμισε σχετικά στην υπόθεση Sebago και Maison Dubois ότι, «θεσπίζοντας το άρθρο 7 της οδηγίας, κατά το οποίο η ανάλωση του δικαιώματος που παρέχει το σήμα ισχύει μόνο στις περιπτώσεις στις οποίες τα προϊόντα που φέρουν το σχετικό σήμα έχουν διατεθεί στο εμπόριο εντός της Κοινότητας (εντός του ΕΟΧ, αφότου άρχισε να ισχύει η Συμφωνία ΕΟΧ), διευκρίνισε ότι η διάθεση του προϊόντος στο εμπόριο εκτός του εδάφους αυτού δεν έχει ως αποτέλεσμα την ανάλωση του δικαιώματος του δικαιούχου του σήματος να αντιταχθεί στην εισαγωγή των προϊόντων αυτών, όταν η εισαγωγή αυτή γίνεται χωρίς τη συγκατάθεσή του, και να ελέγξει έτσι την πρώτη διάθεση στο εμπόριο εντός της Κοινότητας (εντός του ΕΟΧ, αφότου άρχισε να ισχύει η Συμφωνία ΕΟΧ) των προϊόντων που φέρουν το σήμα»³⁹.

78. Η διαπίστωση αυτή είναι σημαντική υπό την έννοια ότι υποδηλώνει διαφορά μεταξύ του ενδοκοινοτικού εμπορίου (περιλαμβανομένου του ΕΟΧ) και του εκτός Κοινότητας εμπορίου. Στις παρούσες υποθέσεις η διάκριση αυτή έχει ιδιαίτερη σημασία διότι καθορίζει την έκταση των κριτηρίων εκτίμησης που απορρέουν από τη νομολογία. Στις ενδοκοινοτικές περιπτώσεις οι απορρέουσες από την κοινοτική νομολογία αρχές που αφορούν τα άρθρα 30 και 36 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρα 28 ΕΚ και 30 ΕΚ) εφαρμόζονται, ενώ οι περιπτώσεις που αφορούν εμπόριο με τρίτες χώρες δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής

38 — Απόφαση της 11ης Ιουλίου 1996 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-427/93, C-429/93 και C-436/93, Bristol-Myers Squibb κ.λπ. (Σύλλογος 1996, σ. I-3457, σκέψη 31).

39 — Προαναφερθείσα στην υποσημείωση 4, σκέψη 21.

του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας περί σημάτων παρά μόνον καθόσον η διάταξη αυτή εναρμόνισε πλήρως την έκταση της παρεχομένης από το σήμα προστασίας εντός των κρατών μελών, σε σχέση με την αρχή της αναλώσεως του δικαιώματος. Συνεπώς, τα επιχειρήματα των παραλλήλων εισαγωγέων, οι οποίοι προβάλλουν την ανάγκη ερμηνείας της οδηγίας περί σημάτων σε σχέση με τις αντίστοιχες διατάξεις της Συνθήκης δημιουργούν προβλήματα. Οι παράλληλοι εισαγωγείς παραπέμπουν στη νομολογία του Δικαστηρίου, κατά την οποία τα άρθρα 28 έως 30 της Συνθήκης ΕΚ δεν διακρίνουν αναλόγως της καταγωγής των εμπορευμάτων⁴⁰ και παρατηρούν ότι η κοινοτική ανάλωση του δικαιώματος⁴¹ καταλήγει σχετικώς σε μια παράνομη διάκριση. Πάντως, η άποψη αυτή δεν λαμβάνει υπόψη ότι η κοινοτική εναρμόνιση της προστασίας του σήματος, σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 1, παράγει συνέπειες οι οποίες δεν περιορίζονται στο ενδοκοινοτικό εμπόριο· η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων εντός της Κοινότητας δεν επηρεάζεται από την εφαρμογή της αρχής της κοινοτικής αναλώσεως επί προϊόντων τα οποία αρχικώς διατέθηκαν στο εμπόριο εκτός του ΕΟΧ.

79. Από το σύνολο των ανωτέρω επιχειρημάτων προκύπτει ότι η συγκατάθεση του δικαιούχου του σήματος για τη διάθεση στην αγορά εντός του ΕΟΧ των φερόντων το σήμα του προϊόντων εξαρτάται από την προϋπόθεση ότι έχει ή μπορούσε να έχει τη δυνατότητα χρησιμοποίησής αυτών των

αποκλειστικών δικαιωμάτων εντός του ΕΟΧ. Το συμπέρασμα αυτό επιβεβαιώνεται από το περιεχόμενο που σαφώς προσδίδεται στην αρχή της διεθνούς αναλώσεως στο πλαίσιο των προπαρασκευαστικών εργασιών θεσπίσεως της οδηγίας⁴². Επιβάλλεται η λεπτομερέστερη εξέταση αυτής της αρχής, με βάση τον σκοπό της.

γ) Τελολογική ερμηνεία

80. Στο πλαίσιο των εθνικών εννόμων τάξεων η αρχή της αναλώσεως στηρίζεται στον συγκερασμό των συγκρουομένων συμφερόντων μεταξύ της αποκλειστικότητας του παρεχομένου από το σήμα δικαιώματος και των εμπορικών επιταγών που αφορούν, ιδίως, τη μεταπώληση των προϊόντων στο πλαίσιο της αλυσίδας εμπορίας. Στην περίπτωση παραλλήλων εισαγωγών γνησίων εμπορευμάτων, το πρόβλημα που ανακύπτει δεν είναι αν ο καταναλωτής θα παραπληθεί ως προς την καταγωγή και τη γνησιότητα του προϊόντος, αλλά αν χρησιμοποιείται παρανόμως η φήμη του σήματος. Με τον συγκερασμό των συμφερόντων περιορίζεται το δικαίωμα παρεμβάσεως του δικαιούχου του σήματος, υπό την έννοια ότι δεν μπορεί να αντιταχθεί στη μεταπώληση αυτών των εμπορευμάτων, εφόσον είχε τη δυνατότητα να προβάλει τα δικαιώματά του κατά την πρώτη διάθεση στο εμπόριο⁴³. Συνεπώς, η αρχή της αναλώσεως δεν πρέπει

40 — Με ιδιαίτερη επίκληση της απόφασης της 7ης Νοεμβρίου 1989 στην υπόθεση 125/88, Nijman (Συλλογή 1989, σ. 3533, σκέψη 11).

41 — Στο πλαίσιο της επιχειρηματολογίας που αναπτύσσεται στο σημείο αυτό με την έκφραση κοινοτική ανάλωση του δικαιώματος πρέπει να νοείται η ανάλωση του δικαιώματος εντός της Κοινότητας και εντός του ΕΟΧ.

42 — Βλ. σχετικά τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Jacobs στην υπόθεση Silhouette International Schmied (προαναφερθείσα στην υποσημείωση 3), σημείο 32.

43 — Ingert και Rohnke, *Markengesetz*, 1998, άρθρο 24, σημείο 5 επί του σκοπού της γεωμετρικής κωδικοποίησης της αρχής της αναλώσεως του δικαιώματος.

να επιτρέπει στον δικαιούχο του σήματος, μέσω της εξουσίας ελέγχου που διαθέτει, να παρακωλύει πέραν του δέοντος το εμπόριο⁴⁴.

81. Η διατύπωση της αρχής της αναλώσεως στο πλαίσιο του κοινοτικού δικαίου, όπως στο άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας περί σημάτων, συνδέεται, επίσης, με τον συγκεκριισμό συγκρουόμενων συμφερόντων που εκφράζουν, αφενός η προστασία των δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας και αφετέρου οι επιταγές της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων. Η κοινοτική ανάλωση του δικαϊώματος, σύμφωνα με τη βασική ιδέα της εσωτερικής αγοράς, έχει ως σκοπό να μην επιτρέψει η προβολή των δικαιωμάτων επί του σήματος να έχει ως αποτέλεσμα τον περιορισμό του μεταξύ κρατών μελών εμπορίου.

82. Η σχετική νομολογία του Δικαστηρίου⁴⁵ αφορούσε το ζήτημα της νομιμότητας των προερχομένων από άλλα κράτη μέλη παραλλήλων εισαγωγών σε σχέση με τα άρθρα 30 και 36 της Συνθήκης. Το Δικαστήριο, προβαίνοντας σε συγκεκριισμό των συγκρουόμενων συμφερόντων, αποφάνθηκε ότι το άρθρο 36 της Συνθήκης δεν επέτρεπε τους περιορισμούς στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων εντός της Κοινότητας παρά μόνο «στο μέτρο που αυτές δικαιολογούνται από την προστασία των δικαιωμάτων που αποτελούν το ειδικό αντικείμενο αυτής της ιδιοκτησίας. Στο τομέα των σημάτων, το ειδικό αντικείμενο της εμπορικής ιδιοκτησίας συνίσταται κυρίως στο να διασφαλίσει στον κάτοχο το αποκλειστικό δικαίωμα χρησιμοποίησης του σήματος, για την πρώτη θέση σε κυκλοφορία ενός προ-

ϊόντος, και να τον προστατεύει καθώς και τους ανταγωνιστές που θα είχαν την πρόθεση να καταχραστούν τη θέση και τη φήμη του σήματος πωλώντας προϊόντα φέροντα παραινόμενος αυτό το σήμα»⁴⁶. Ως αποτέλεσμα αυτού του συγκεκριισμού το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι στις περιπτώσεις παραλλήλων εισαγωγών εντός της Κοινότητας από ανεξάρτητους τρίτους, το άρθρο 36 δεν μπορούσε να καλύψει το δικαίωμα των δικαιούχων σήματος να προβάλουν αποκλειστικά δικαιώματα για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων που συνιστούν το ειδικό αντικείμενο αυτής της ιδιοκτησίας, εφόσον τα οικεία προϊόντα «διατέθηκαν νομίμως στην αγορά του κράτους μέλους απ' όπου εισάγονται, από τον ίδιο τον κάτοχο ή με τη συναίνεσή του»⁴⁷, διότι δεν μπορεί σχετικώς να γίνει λόγος για κατάχρηση ή παραβίαση δικαιωμάτων που απορρέουν από το σήμα.

83. Στην περίπτωση παραλλήλων εισαγωγών από τρίτες χώρες πρέπει, πάντως, να εξεταστεί αν οι σκέψεις που διατυπώθηκαν σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας περί σημάτων μπορούν να μεταφερθούν ως έχουν, καθόσον οι παράλληλες εισαγωγές από τρίτες χώρες δεν επηρεάζουν την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων⁴⁸. Πάντως έχει ήδη υπογραμμιστεί⁴⁹ ότι, προς τούτο, ως βάσιμη πρέπει να ληφθεί το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας περί σημάτων — και επομένως η αρχή της κοινοτικής αναλώσεως — επειδή η πλήρης εναρμόνιση των νομοθεσιών των κρατών μελών στο σημείο αυτό επηρεάζει το εξωτερικό τους εμπόριο.

46 — Βλ. απόφαση Winthrop (προαναφερθείσα στην υποσημείωση 30), σκέψεις 7 επ.

47 — Προαναφερθείσα στη σκέψη 30, σκέψεις 9 έως 11.

48 — Ο γενικός εισαγγελέας Jacobs διατύπωσε αμφιβολίες σχετικάς στις προτάσεις του επί της υποθέσεως Silhouette International Schmied (απόφαση προαναφερθείσα στην υποσημείωση 3), σημεία 49 επ., παραπέμποντας στην απόφαση της 15ης Ιουνίου 1976 στην υπόθεση 51/75, EMI (Συλλογή τόμος 1976, σ. 329).

49 — Βλ. ανωτέρω σημεία 33 επ.

44 — Υπ' αυτή την έννοια βλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Jacobs στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις Bristol-Myers Squibb κ.λπ. (απόφαση προαναφερθείσα στην υποσημείωση 38), σημείο 60.

45 — Αποφάσεις Deutsche Grammophon (προαναφερθείσα στην υποσημείωση 29), Sterling Drug (προαναφερθείσα στην υποσημείωση 36), καθώς και Winthrop (προαναφερθείσα στην υποσημείωση 30) και Keurkoop (προαναφερθείσα στην υποσημείωση 33).

Εντούτοις, καθόσον υποστηρίζεται ότι, ακόμη και στην περίπτωση παραλλήλων εισαγωγών από τρίτες χώρες, το άρθρο 7 της οδηγίας περί σημάτων πρέπει να ερμηνευθεί όπως και το άρθρο 30 ΕΚ, επειδή «το άρθρο 7 της οδηγίας σκοπεύει, ακριβώς όπως το άρθρο 36 της Συνθήκης, να συγκεράσει τα θεμελιώδη συμφέροντα της προστασίας των δικαιωμάτων επί σήματος με αυτά της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων εντός της κοινής αγοράς»⁵⁰, το επιχείρημα αυτό δεν είναι απολύτως πειστικό, διότι, σε περίπτωση παραλλήλων εισαγωγών από τρίτες χώρες, το άρθρο 7 δεν σκοπεύει στον συγκερασμό των θεμελιωδών συμφερόντων της προστασίας των δικαιωμάτων επί σήματος με τα — μη θιγόμενα — δικαιώματα της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων εντός της κοινής αγοράς.

84. Η άνευ διακρίσεως εφαρμογή του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας περί σημάτων, αφενός, στο ενδοκοινοτικό εμπόριο και, αφετέρου, στο εμπόριο με τις τρίτες χώρες, θα είχε ως αποτέλεσμα να μην ληφθούν υπόψη οι διαφορές που υφίστανται στις δύο περιπτώσεις: στην περίπτωση παραλλήλων εισαγωγών εντός της Κοινότητας, η μεταβίβαση της εξουσίας διαθέσεως προϊόντων φερόντων το σήμα συμπίπτει με τη διάθεση των προϊόντων αυτών στο εμπόριο εντός της Κοινότητας, ενώ δεν συμβαίνει το ίδιο στην περίπτωση παραλλήλων εισαγωγών εντός της Κοινότητας από τρίτες χώρες.

Υπάρχουν ασφαλώς διάφορες δυνατότητες ελέγχου της εμπορίας οι οποίες πρέπει δεόντως να ληφθούν υπόψη στο πλαίσιο του συγκερασμού των θεμελιωδών συμφερόντων της προστασίας των εκ του σήματος δικαιωμάτων και των εμπορικών συμφερόντων.

85. Συνεπώς, ακόμα και αν η νομολογία του Δικαστηρίου περί του συμβιβαστού της ασκήσεως δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας με τις θεμελιώδεις ελευθερίες δεν εφαρμόζεται άνευ ετέρου στις παρούσες υποθέσεις, πρέπει να ληφθούν υπόψη οι σκέψεις από τις οποίες πήγασε η νομολογία αυτή. Πάντως, στο σημείο αυτό πρέπει να υπογραμμιστεί ότι από το σημείο της πρώτης διαθέσεως στο εμπόριο δεν εξαρτάται η αφετηρία αυτών των σκέψεων — που είναι το ειδικό αντικείμενο του επί του σήματος δικαιώματος — αλλά ο συγκερασμός των συγκρουομένων συμφερόντων.

86. Όσον αφορά το ειδικό αντικείμενο του εκ του σήματος δικαιώματος, ο γενικός εισαγγελέας Jacobs υπογράμμισε τα ακόλουθα στις προτάσεις του επί της υποθέσεως Bristol Myers Squibb κ.λπ.⁵¹:

«Όλα τα εξελιγμένα νομικά συστήματα παρέχουν στους συναλλασσόμενους το δικαίωμα να χρησιμοποιούν για τα προϊόντα τους ορισμένα διακριτικά σημεία και σύμβολα. Με αυτόν τον τρόπο επιδιώκουν α) να παράσχουν στους συναλλασσόμενους τη δυνατότητα να προστατεύουν τη φήμη των προϊόντων τους και να εμποδίζουν την κλοπή της καλής τους φήμης από ανέντιμους ανταγωνιστές, οι οποίοι άλλως θα είχαν τον πειρασμό να παρουσιάσουν τα δικά τους προϊόντα ως προϊόντα άλλου συναλλασσο-

⁵⁰ — Απόφαση της 12ης Οκτωβρίου 1999 στην υπόθεση C-379/97, *Uppjohn* (Σύλλογος 1999, σ. I-6927, σκέψη 30), με παραπομπή στην απόφαση επί των συνεκδικασθεισών υποθέσεων *Bristol-Myers Squibb κ.λπ.* (προαναφερθείσα στην υποσημείωση 38), σκέψη 40.

⁵¹ — Προαναφερθείσα στην υποσημείωση 38, σημείο 72.

μένου με εδραιωμένη φήμη και β) να παράσχουν στους καταναλωτές τη δυνατότητα να προβαίνουν δεόντως πληροφορημένοι σε αγοραστικές επιλογές, θεωρώντας ως δεδομένο ότι τα προϊόντα που πωλούνται υπό την ίδια ονομασία προέρχονται από την ίδια πηγή και έχουν, υπό κανονικές συνθήκες, την ίδια ποιότητα. Επομένως, το δικαίο περί σημάτων σκοπεί στην προστασία των συμφερόντων όχι μόνο του δικαιούχου του σήματος αλλά και του καταναλωτή. Στο μέτρο που το σήμα προστατεύει τα συμφέροντα του δικαιούχου του, παρέχοντάς του τη δυνατότητα να εμποδίζει τους ανταγωνιστές να καταχρώνται την εμπορική του φήμη, τα αποκλειστικά δικαιώματα που απονέμονται στον δικαιούχο θεωρούνται, σύμφωνα με την έκφραση που χρησιμοποιεί το Δικαστήριο, ότι συνιστούν το ειδικό αντικείμενο του σήματος. Στο μέτρο που το σήμα προστατεύει τα συμφέροντα των καταναλωτών, λειτουργώντας ως εγγύηση περί του ότι όλα τα προϊόντα που φέρουν το ίδιο σήμα έχουν την ίδια εμπορική προέλευση, πρόκειται, κατά την ορολογία του Δικαστηρίου, για την ουσιώδη λειτουργία του σήματος. Οι δύο αυτές πτυχές της προστασίας του σήματος είναι φυσικά δύο πλευρές του ίδιου νομίματος.

Σε περίπτωση παραλλήλων εισαγωγών προϊόντων φερόντων το σήμα, χωρίς τροποποίηση αυτών των προϊόντων, το κρίσιμο ζήτημα δεν είναι η καταγωγή των προϊόντων — στις συγκεκριμένες υποθέσεις δεν αμφισβητήθηκε η γνησιότητα των σχετικών προϊόντων —, αλλά μάλλον η δυνατότητα του δικαιούχου του σήματος να χρησιμοποιήσει το δικαίωμα αποκλειστικότητας που έχει εντός του ΕΟΧ.

87. Κατά συνέπεια, σύμφωνα με την προαναφερθείσα νομολογία⁵² τη σχετική με το ενδοκοινοτικό εμπόριο, ο δικαιούχος σήματος μπορεί να επικαλεστεί τα εκ του σήματος δικαιώματα έναντι του άρθρου 30 ΕΚ μόνον εφόσον με τον τρόπο αυτό επιδιώκει τη διασφάλιση των αποκλειστικών δικαιωμάτων που του παρέχει το συγκεκριμένο σήμα. Μεταξύ αυτών των αποκλειστικών δικαιωμάτων περιλαμβάνεται το δικαίωμα του δικαιούχου του σήματος «να αποφασίζει ελεύθερα για τους όρους υπό τους οποίους διαθέτει στο εμπόριο το προϊόν του»⁵³. Συνεπώς, η κατά το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας περί σημάτων συγκατάθεση αφορά αυτό το αποκλειστικό δικαίωμα της υπό ευρύτατη έννοια ελέγχου της εμπορίας των προϊόντων: ο δικαιούχος του σήματος δεν μπορεί να επικαλεστεί τα εκ του σήματος δικαιώματα προκειμένου να αντιταχθεί σε παράλληλες εισαγωγές παρά μόνον εφόσον δεν έχει ακόμη χρησιμοποιήσει το αποκλειστικό του δικαίωμα να ελέγξει την εμπορία των προϊόντων του εντός του ΕΟΧ ή δεν είχε ακόμη τη δυνατότητα να το πράξει. Αντιθέτως, βάσει της εκτιμήσεως επί της οποίας στηρίζεται το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας περί σημάτων, τα δικαιώματα επί του σήματος αναλώνονται σε περίπτωση παραλλήλων εισαγωγών από τρίτη χώρα αν ο δικαιούχος του σήματος είχε τη δυνατότητα να ελέγξει την εμπορία των προϊόντων του εντός του ΕΟΧ.

88. Συνεπώς, επιβάλλεται να εξεταστεί λεπτομερέστερα το κριτήριο του ελέγχου της εμπορίας. Στην απόφαση της 22ας Ιουνίου

52 — Αποφάσεις Deutsche Grammophon (προαναφερθείσα στην υποσημείωση 29), Sterling Drug (προαναφερθείσα στην υποσημείωση 37) καθώς και Winthrop (προαναφερθείσα στην υποσημείωση 30) και Keurkoop (προαναφερθείσα στην υποσημείωση 33).

53 — Απόφαση της 9ης Ιουλίου 1985 στην υπόθεση 19/84, Pharmion (Συλλογή 1985, σ. 2281, σκέψη 25).

1994 στην υπόθεση IHT International Heiztechnik και Danziger το Δικαστήριο υπογράμμισε τα ακόλουθα αναφορικά με το ενδοκοινοτικό εμπόριο:

«Αυτή η αρχή, γνωστή ως αρχή της αναλώσεως, ισχύει όταν ο δικαιούχος του σήματος στο κράτος εισαγωγής και ο δικαιούχος του σήματος στο κράτος εξαγωγής είναι το ίδιο πρόσωπο ή όταν, έστω και αν πρόκειται για διαφορετικά πρόσωπα, αυτοί συνδέονται οικονομικώς. Η αρχή αυτή καλύπτει διάφορες καταστάσεις: προϊόντα που έχουν τεθεί σε κυκλοφορία από την ίδια την επιχείρηση ή από κάτοχο σχετικής αδειάς ή από μητρική εταιρία ή από θυγατρική του ίδιου ομίλου ή ακόμη από αποκλειστικό διανομέα»⁵⁴.

89. Συνεπώς, η αρχή της αναλώσεως του δικαιώματος — ως περιορισμός του δικαιώματος επί του σήματος — πρέπει να τυγχάνει συστατικής ερμηνείας, εντός δε του ενδοκοινοτικού εμπορίου πρέπει να τεκμαίρεται η συγκατάθεση, με σκοπό την ανάλωση του δικαιώματος, στην περίπτωση που ο δικαιούχος του σήματος και ο πωλητής των φερόντων το σήμα προϊόντων⁵⁵ συνδέονται από οικονομικής απόψεως. Το κριτήριο αυτό, πάντως, είναι πολύ γενικό και θα μπορούσε να νοηθεί και υπό την έννοια ότι καλύπτει και τις σχέσεις μεταξύ του δικαιούχου του σήματος και του αγοραστή των φερόντων το σήμα προϊόντων. Όσον αφορά τις παράλληλες

εισαγωγές από τρίτες χώρες, έχει, επομένως, περιορισμένη μόνο σημασία, διότι, στις περιπτώσεις αυτές, η διάθεση των προϊόντων εντός του ΕΟΧ γίνεται κατά κανόνα σε μεταγενέστερο στάδιο της αλυσίδας εμπορίας — μέσω ενός ανεξάρτητου τρίτου. Το επιχείρημα κατά το οποίο πρέπει να απορριφθεί η αρχή της αναλώσεως του επί του σήματος δικαιώματος και μόνο λόγω της — ενδεχόμενης — ανεξαρτησίας του παράλληλου εισαγωγέα, πρέπει να απορριφθεί.

90. Στην απόφαση Sebago και Maison Dubois⁵⁶ το Δικαστήριο, αντιθέτως, έκρινε αποφασιστικής σημασίας τη δυνατότητα του δικαιούχου του σήματος «να ελέγξει έτσι την πρώτη διάθεση στο εμπόριο εντός της Κοινότητας (εντός του ΕΟΧ, αφότου άρχισε να ισχύει η Συμφωνία ΕΟΧ) των προϊόντων που φέρουν το σήμα». Η Επιτροπή αναφέρει σχετικώς ότι η δυνατότητα αυτή δεν καλύπτει την εμπορία εκ μέρους μιας μητρικής επιχείρησης ή μιας θυγατρικής, όσο δε αφορά την εμπορία εκ μέρους αδειούχου, αυτό θα μπορούσε να δημιουργήσει παρεξήγηση, διότι ο δικαιούχος του σήματος δεν ελέγχει άμεσα τη μέσω αδειούχου εμπορία.

91. Σύμφωνα με το περιεχόμενο και τον σκοπό της έννοιας της συγκαταθέσεως, όπως εκτέθηκαν ανωτέρω, πρέπει να ληφθεί ως βάση ότι τόσο η πτυχή του οικονομικού δεσμού όσο και η πτυχή του ελέγχου καταλήγουν, τελικώς, σε ένα και μόνο κριτήριο, δηλαδή στο κριτήριο του ελέγχου της πρώτης πώλησεως εντός του ΕΟΧ. Όσον αφορά τον έλεγχο επί του οποίου στηρίζεται η απόφαση

⁵⁴ — Προαναφερθείσα στην υποσημείωση 35, σκέψη 34.

⁵⁵ — Ο ανεξάρτητος παράλληλος εισαγωγέας δεν είναι δικαιούχος του σήματος και, επομένως, για τον λόγο αυτό η δοθείσα στην απόφαση IHT International Heiztechnik και Danziger λύση δεν μπορεί να μεταφερθεί κατ' αναλογία στην περίπτωση του παρόντος κατά τρόπο περιορισμένο.

⁵⁶ — Προαναφερθείσα στην υποσημείωση 4, σκέψη 21.

Sebago και Maison Dubois, δεν πρόκειται για άμεσο έλεγχο, αλλά μάλλον για τη δυνατότητα ελέγχου και εποπτείας της εμπορίας. Υπ' αυτή την έννοια, το κριτήριο του ελέγχου καλύπτει απολύτως τόσο την εμπορία εντός ενός ομίλου όσο και την εκ μέρους αδειούχου εμπορία.

πτώσεις οι οποίες στην απόφαση IHT Internationale Heiztechnik και Danziger αναφέρονται εξαντλητικώς, δηλαδή υπό την έννοια ότι αποκλείεται σε άλλες περιπτώσεις να γίνει δεκτή η ύπαρξη αναλώσεως του δικαιώματος, ενόψει και της ορθής παρατηρήσεως της Επιτροπής για τον μεγάλο αριθμό των δυνατών περιπτώσεων.

92. Στο σημείο αυτό πρέπει να σημειωθεί, σύμφωνα με την απόφαση Merck και Beecham⁵⁷, ότι αποφασιστικό κριτήριο δεν είναι η πραγματική άσκηση του δικαιώματος, αλλά η δυνατότητα άσκησής, διότι ο δικαιούχος του σήματος θα μπορούσε, σε εναντία περίπτωση, να επικαλεστεί τα δικαιώματα που έλκει εκ του σήματος ακόμα και μετά την πρώτη διάθεση των προϊόντων του στο εμπόριο εντός του ΕΟΧ, στην περίπτωση π.χ. εισαγωγής των προϊόντων εντός του ΕΟΧ μέσω κρατών μελών στο οποίο δεν υφίσταται προστασία του σήματος.

93. Συνεπώς, δεν μπορεί να γίνει δεκτή η ύπαρξη συγκαταθέσεως αν ο δικαιούχος του σήματος δεν έχει τη δυνατότητα να ελέγξει την πρώτη διάθεση στο εμπόριο των φερόντων το σήμα προϊόντων εντός του ΕΟΧ⁵⁸.

94. Δεν απαιτείται να δοθεί απάντηση στο αν πρέπει να εξεταστούν οι διάφορες περι-

95. Λαμβανομένων υπόψη των διαφορών των υποθέσεων στις κύριες δίκες, η εφαρμογή της αρχής που προκύπτει από την απόφαση IHT Internationale Heiztechnik και Danziger επί των παραλλήλων εισαγωγών δημιουργεί προβλήματα, δεδομένου ότι σ' αυτήν ακριβώς την περίπτωση⁵⁹ η πρώτη διάθεση στο εμπόριο των συγκεκριμένων προϊόντων δεν συμπίπτει με την πρώτη διάθεση στο εμπόριο εντός του ΕΟΧ. Σε τέτοιες περιπτώσεις, πράγματι, ο παράλληλος εισαγωγέας δεν έχει, κατά κανόνα, κανένα δεσμό με τον δικαιούχο του σήματος. Εντούτοις, δεν συνάγεται οπωσδήποτε το συμπέρασμα ότι πρέπει πάντοτε να αποκλείεται ανάληψη του επί του σήματος δικαιώματος σε περίπτωση παράλληλης εισαγωγής από τρίτη χώρα, ιδίως όταν ο δικαιούχος του σήματος δεν είχε ακόμη ή δεν μπορούσε να έχει τη δυνατότητα να επικαλεστεί το αποκλειστικό του δικαίωμα εντός του ΕΟΧ. Αντιθέτως, σύμφωνα με το πνεύμα και τον σκοπό της αρχής της αναλώσεως του δικαιώματος πρέπει να γίνει συγκεκρισμός μεταξύ των εμπορικών επιταγών και των επιταγών της προστασίας του σήματος και να εξεταστεί, στο πλαίσιο αυτό, αν σε μια συγκεκριμένη υπόθεση η συμπεριφορά του δικαιούχου του σήματος δημιούργησε στους μεταγενέστερους αγοραστές την πεποίθηση ότι παραιτήθηκε από την άσκηση του επί του σήματος δικαιώματός του κατά την πρώτη διάθεση των προϊόντων αυτών στο εμπόριο εντός του ΕΟΧ.

57 — Απόφαση της 5ης Δεκεμβρίου 1996 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-267/95 και C-268/95 (Σύλλογή 1996, σ. I-6285).

58 — Συνεπώς, σύμφωνα με την απόφαση στην υπόθεση Phamton (προαναφερθείσα στην υποσημείωση 53), η αρχή της αναλώσεως του δικαιώματος δεν έχει εφαρμογή στην περίπτωση αναγκαστικών αδειών.

59 — Βλ. ανωτέρω, σημείο 84.

96. Πάντως, πρέπει να ληφθούν υπόψη οι αναγόμενοι στην ακολουθούμενη νομοθετική πολιτική λόγοι που επέβαλαν τα άρθρα 5 και 7 της οδηγίας περί σημάτων, κατά τους οποίους, σε περίπτωση παραλλήλων εισαγωγών από τρίτες χώρες, ο δικαιούχος του σήματος πρέπει να έχει τη δυνατότητα να προβάλει το επί του σήματος δικαίωμά του κατά την πρώτη διάθεση στο εμπόριο των συγκεκριμένων προϊόντων εντός του ΕΟΧ, χωρίς να εξετάζεται το ζήτημα αν τα επίμαχα προϊόντα διατέθηκαν στο εμπόριο από τον ίδιο ή με τη συγκατάθεσή του εντός των τρίτων χωρών, εφόσον δεν ήλεγξε ή δεν είχε τη δυνατότητα να ελέγξει την πρώτη διάθεση στο εμπόριο εντός του ΕΟΧ.

97. Πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη ο συγκεκρισμός συμφερόντων επί του οποίου στηρίζεται η αρχή της αναλώσεως και ο οποίος επιβάλλει η άσκηση του εκ του σήματος δικαιώματος να μην υπερβαίνει, όσον αφορά τις εμπορικού χαρακτήρα επιταγές, το μέτρο που είναι αναγκαίο για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων που συνιστούν το ειδικό αντικείμενο του σήματος.

98. Αν ο δικαιούχος του σήματος απολέσει την εξουσία διαθέσεως επί των συγκεκριμένων προϊόντων πριν από την πρώτη διάθεσή τους στο εμπόριο εντός του ΕΟΧ, όπως συμβαίνει στην περίπτωση παραλλήλων εισαγωγών από τρίτες χώρες, θα επιχειρήσει, ενδεχομένως, να ελέγξει την εμπορία αυτών των προϊόντων από την ημέρα της πρώτης πραγματικής κυκλοφορίας τους στο εμπόριο, π.χ. μέσω συμφωνιών αποσκοπούστων στην απαγόρευση των πωλήσεων, εδαφικών περιορισμών του δικαιώματος διαθέσεως που αποκτά ο αγοραστής, απαγορεύσεων εξαγωγής κ.λπ. Πάντως, αναλόγως του τρό-

που εφαρμογής αυτών των μέτρων εμπορικής πολιτικής εκ μέρους του δικαιούχου του σήματος, θα μπορούσε να δημιουργηθεί σε ορισμένους αντισυμβαλλομένους μια άξια προστασίας προσδοκία. Η προσδοκία αυτή πρέπει να λαμβάνεται υπόψη στο πλαίσιο του αναγκαίου συγκεκρισμού μεταξύ των επιταγών προστασίας του σήματος και των εμπορικής φύσεως επιταγών, κατά τρόπο ώστε, σύμφωνα με την αρχή της κοινοτικής αναλώσεως του δικαιώματος, ο δικαιούχος του σήματος να μπορεί, κατ' αρχήν βεβαίως στις προαναφερθείσες περιπτώσεις, να προβάλει τα εκ του σήματος δικαιώματά του, χωρίς όμως στο πλαίσιο αυτό να έρχεται σε αντίφαση με τη δική του συμπεριφορά κατά την πρώτη πραγματική διάθεση στο εμπόριο αυτών των προϊόντων.

99. Κατά συνέπεια, σε περίπτωση παραλλήλων εισαγωγών από τρίτες χώρες, η συγκατάθεση του δικαιούχου του σήματος κατά την πρώτη διάθεση των εν λόγω προϊόντων στο εμπόριο εντός του ΕΟΧ συνίσταται στην παραίτησή του από το αποκλειστικό του δικαίωμα να ελέγξει την εμπορία εντός του ΕΟΧ. Στα εθνικά δικαστήρια εναπόκειται να εξακριβώσουν, λαμβάνοντας υπόψη τις ανωτέρω πτυχές του κοινοτικού δικαίου, αν η συμπεριφορά του δικαιούχου του σήματος μπορεί, υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις, να ερμηνευθεί ως παραίτησή του από το εν λόγω δικαίωμα.

100. Πάντως, επιβάλλεται σχετικώς η εναρμόνιση του αποτελέσματος μιας τέτοιας εξέτασης με την αρχή της κοινοτικής αναλώ-

σεως του δικαιώματος, όπως αυτή τίθεται με το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας περί σημάτων, υπό την έννοια ότι δεν πρέπει να καταστεί αδύνατη στην πράξη η εκ μέρους του δικαιούχου του σήματος επίκληση του αποκλειστικού του δικαιώματος κατά την πρώτη διάθεση του προϊόντος εντός της Κοινότητας ή εντός του ΕΟΧ διά του καθορισμού ενός κριτηρίου βάσει του οποίου ευκόλως να αναγνωρίζεται ότι υπήρξε παραίτηση από το εν λόγω δικαίωμα. Απαιτείται σχετικώς να εξεταστεί λεπτομερέστερα αυτό που χαρακτηρίζεται ως «τεκμήριο συγκαταθέσεως».

Β — Επί της ερμηνείας του άρθρου 7, παράγραφος 2, της οδηγίας περί σημάτων

101. Στην υπόθεση C-414/99 ζητήθηκε από το Δικαστήριο να αποφανθεί, επίσης, επί της ερμηνείας του άρθρου 7, παράγραφος 2, της οδηγίας περί σημάτων. Για την περίπτωση που η Davidoff δεχθεί να αντιμετωπιστεί ως εάν τα δικαιώματα που έλκει εκ του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας περί σημάτων έχουν αναλωθεί, ανακύπτει το ερώτημα αν μπορεί να προβάλει νόμιμους λόγους, κατ' εφαρμογήν της παραγράφου 2, λαμβανομένης ιδίως υπόψη της αφαιρέσεως των κωδικών παραγωγής — την αναγραφή των οποίων προφανώς προβλέπει η οδηγία περί καλλυντικών — προκειμένου να αντισταχθεί στις παράλληλες εισαγωγές από τρίτες χώρες.

102. Ενόψει της ερμηνείας που προτείνω για την έννοια της συγκαταθέσεως, όπως αυτή χρησιμοποιείται στο άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας περί σημάτων, οι παρατηρήσεις επί των ζητημάτων αυτών έχουν προφανώς δευτερεύουσα σημασία. Εντούτοις, οι παρατηρήσεις που κατέθεσε η Επιτροπή σχετικά με τη δυνατότητα εφαρμογής της παραγράφου 2 αξίζουν να αποτελέσουν αντικείμενο εξετάσεως, καθόσον αναφέρονται σε ένα ζήτημα ιδιαίτερης σημασίας για την οικονομία της σχετικής ρυθμίσεως.

103. Κατά την άποψη της Επιτροπής, το άρθρο 7, παράγραφος 2, της οδηγίας περί σημάτων δεν έχει εφαρμογή στην παρούσα υπόθεση, διότι δεν συντρέχει «μεταγενέστερη εμπορική εκμετάλλευση» κατά την έννοια αυτής της διατάξεως, αν γίνει δεκτό ότι ο δικαιούχος του σήματος συγκατατέθηκε για την πρώτη εμπορία εντός του ΕΟΧ των φερόντων το σήμα προϊόντων. Κατά την Επιτροπή, το άρθρο 7, παράγραφος 2, δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την παρεμπόδιση της πρώτης διαθέσεως στο εμπόριο εντός του ΕΟΧ.

104. Επιβάλλεται σχετικώς η διαπίστωση ότι η διάθεση στο εμπόριο κατά την έννοια της πρώτης παραγράφου — ανεξαρτήτως του ζητήματος της συγκαταθέσεως — δεν αφορά την πώληση στον τελικό καταναλωτή, αλλά τη μεταβίβαση της εξουσίας απευθείας διαθέσεως των συγκεκριμένων προϊόντων. Σε περίπτωση παραλλήλων εισαγωγών από τρίτες χώρες πρέπει, κατά συνέπεια, να εξεταστεί, αφενός, αν ο δικαιούχος του σήματος έδωσε τη συγκατάθεσή του για την εισαγωγή των προϊόντων αυτών εντός του ΕΟΧ και, σε περι-

πτωση καταφατικής απαντήσεως, να εξεταστεί, αφετέρου, αν μπορεί να παρεμποδίσει τη μεταγενέστερη εμπορική εκμετάλλευση — κατά κανόνα την πώληση στον τελικό καταναλωτή — κατ' εφαρμογήν της παραγράφου 2. Καθόσον η Επιτροπή τονίζει απλώς ότι «η μεταγενέστερη εμπορική εκμετάλλευση», κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 2, αναφέρεται αναγκαστικώς σε πράξη μεταγενέστερη της διαθέσεως αυτών των προϊόντων στο εμπόριο με τη συγκατάθεση του δικαιούχου του σήματος, δεν αποδεικνύει ότι το άρθρο 7, παράγραφος 2, δεν έχει κατ' αρχήν εφαρμογή στις παρούσες υποθέσεις.

105. Από αυτής της απόψεως επιβάλλεται να εξεταστεί λεπτομερέστερα η ερμηνεία της έννοιας «νόμιμοι λόγοι». Από την οικονομία και τον σκοπό της διατάξεως προκύπτει ότι η παράγραφος 2 συνδέεται με τον συγκερασμό των συμφερόντων στην οποία αναφέρθηκα ανωτέρω⁶⁰. Στην περίπτωση που τα φέροντα το σήμα προϊόντα διατέθηκαν στο εμπόριο εντός του ΕΟΧ από τον δικαιούχο του σήματος ή με τη συγκατάθεσή του, ο δικαιούχος δεν μπορεί, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 7, παράγραφος 2, να αντιταχθεί στη χρησιμοποίηση του σήματος παρά μόνον αν μια μεταγενέστερη εμπορική εκμετάλλευση των προϊόντων θίγει κατά τέτοιο τρόπο την κύρια λειτουργία του σήματος, ώστε να μην μπορεί να υποτεθεί ότι θα την αποδεχόταν ο δικαιούχος του σήματος.

106. Η Davidoff δεν προέβαλε στην κύρια δίκη το επιχείρημα ότι η διάθεση των οικείων προϊόντων στην αγορά από μη εγκεκριμένο εισαγωγέα θίγει τη φήμη του σήματός της. Επικαλέστηκε ότι θίγεται η φήμη του σήματος λόγω της αφαιρέσεως των κωδικών παραγωγής.

107. Σε μια τέτοια περίπτωση, το συμφέρον των παραλλήλων εισαγωγέων για την κατά το δυνατό πιο ελεύθερη εμπορία — με την κατά το δυνατό αποσιώπηση του «ασθενούς» κρίκου της αλυσίδας εμπορίας — αντιτίθεται προς το συμφέρον του δικαιούχου του σήματος για διασφάλιση των δικαιωμάτων που συνιστούν το ειδικό αντικείμενο του σήματος: προκειμένου να γίνει ο αναγκαίος συγκερασμός πρέπει να ληφθεί υπόψη η ουσιαστική λειτουργία του σήματος που είναι η διασφάλιση στον τελικό καταναλωτή ή χρήστη της ταυτότητας του προϊόντος που φέρει το σήμα παρέχοντάς του τη δυνατότητα να το διακρίνει χωρίς κίνδυνο συγχύσεως από προϊόντα άλλης προελεύσεως. Αυτή η διασφάλιση της προελεύσεως σημαίνει ότι ο τελικός καταναλωτής ή χρήστης πρέπει να είναι βέβαιος ότι το προϊόν που φέρει το σήμα δεν αποτέλεσε αντικείμενο παρεμβάσεως, σε προγενέστερο στάδιο εμπορίας, εκ μέρους τρίτου και χωρίς τη συγκατάθεση του δικαιούχου του σήματος η οποία αλλοίωσε τον αρχικό χαρακτήρα του εμπορεύματος⁶¹.

61 — Απόφαση της 11ης Νοεμβρίου 1997 στην υπόθεση C-349/95, *Loendersloot* (Σύλλογος 1997, σ. I-6227, σκέψη 24), με παραπομπή στην απόφαση της 23ης Μαΐου 1978 στην υπόθεση 102/77, *Hoffman-La Roche* (Σύλλογος 1978, σ. 1139, σκέψη 7), και απόφαση *Bristol-Myers Squibb* κ.λπ. (προαναφερθείσα στην υποσημείωση 38, σκέψη 47).

60 — Βλ., ανωτέρω, σκέψεις 80 επ.

108. Το αιτούν δικαστήριο θέτει τρία κυρίως ερωτήματα ως προς τους νόμους λόγους, κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 2, της οδηγίας περί σημάτων, τα δύο πρώτα εκ των οποίων αναφέρονται στη φήμη του σήματος, ενώ το τρίτο αναφέρεται στο αν και υπό ποιες προϋποθέσεις η αφαίρεση ή απάλειψη του κωδικού αριθμού παρτίδας που φέρει το συγκεκριμένο προϊόν, κατ'εφαρμογήν μας εκ του νόμου υποχρεώσεως, μπορεί να θεωρηθεί ως νόμος λόγους.

1. Προσβολή της φήμης του σήματος

109. Στην απόφασή του Parfums Christian Dior⁶² το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι «η προσβολή της φήμης του σήματος μπορεί, κατ'αρχήν, να αποτελέσει νόμιμο λόγο, κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 2, της οδηγίας, παρέχοντα στον δικαιούχο του σήματος τη δυνατότητα να αντιταχθεί στη μεταγενέστερη εμπορία προϊόντων που έθεσε στο εμπόριο εντός της Κοινότητας ή συγκατατέθηκε για τη διάθεσή τους στο εμπόριο εντός της Κοινότητας. Πράγματι, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου περί επανασυσκευασίας προϊόντων φερόντων σήμα, ο δικαιούχος σήματος έχει έννομο συμφέρον, αναγόμενο στο ειδικό αντικείμενο του δικαιώματος επί του σήματος, να μπορεί να αντιτάσσεται στην εμπορία του προϊόντος όταν η παρουσίαση των επανασυσκευασμένων προϊόντων μπορεί να βλάψει τη φήμη του σήματος [...]. Όταν πρόκειται για περίπτωση όπως αυτή της κύριας δίκης, η οποία αφορά προϊόντα πολυτέλειας και γοήτρου, ο μεταπωλητής δεν πρέπει να ενεργεί κατά

τρόπο αθέμιτο έναντι των νομίμων συμφερόντων του δικαιούχου του σήματος. Οφείλει λοιπόν να προσπαθεί να αποφύγει να θίξει την αξία του σήματος με τη διαφήμισή του που βλάπτει την αίγλη και την εικόνα γοήτρου συγκεκριμένων προϊόντων, καθώς και την αίσθηση πολυτέλειας που δημιουργούν»⁶³.

110. Η απόφαση Parfums Christian Dior αφορούσε τη χρησιμοποίηση σήματος για διαφημιστικούς σκοπούς. Στην απόφαση Bristol-Myers Squibb κ.λπ.⁶⁴, το Δικαστήριο ακολούθησε τον ίδιο συλλογισμό, αναφορικά με επανασυσκευασία προϊόντων με σκοπό την εμπορία τους:

«Ακόμη και στην περίπτωση που αναφέρεται στη συσκευασία ποιος προέβη στην επανασυσκευασία του προϊόντος, δεν μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο να βλάπτεται παρά ταύτα, λόγω της ακατάλληλης παρουσιάσεως του επανασυσκευασμένου προϊόντος, η φήμη του σήματος, άρα και του δικαιούχου του σήματος. Σ' αυτήν την περίπτωση, ο δικαιούχος του σήματος έχει έννομο συμφέρον, αναγόμενο στο ειδικό αντικείμενο του δικαιώματος επί του σήματος, να μπορεί να αντιταχθεί στην εμπορία του προϊόντος. Προκειμένου να κρίνεται αν η παρουσίαση του επανασυσκευασμένου προϊόντος μπορεί να βλάψει τη φήμη του σήματος, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η φύση του προϊόντος και η αγορά για την οποία προορίζεται.»

62 — Απόφαση της 4ης Νοεμβρίου 1997 στην υπόθεση C-337/95 (Συλλογή 1997, σ. I-6013).

63 — Προαναφερθείσα στην υποσημείωση 62, σκέψεις 43 επ.

64 — Προαναφερθείσα στην υποσημείωση 38, σκέψη 75.

111. Εξάλλου, από την απόφαση *Parfums Christian Dior* συνάγεται ότι η προσβολή της φήμης του σήματος δεν μπορεί να θεωρηθεί νόμιμος λόγος παρά μόνον όταν είναι σοβαρή⁶⁵.

υπογραμμίζει την ανάγκη αφαίρεσης ή απαλείψης των αριθμών αναγνώρισης προκειμένου να προβεί στις παράλληλες εισαγωγές. Το Δικαστήριο υπογράμμισε σχετικώς ότι⁶⁶:

112. Συνεπώς, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου η σοβαρή προσβολή της φήμης του σήματος συνιστά δικαιολογητικό λόγο κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 2.

«Πάντως, πρέπει επίσης να αναγνωρισθεί ότι, για τους παραγωγούς, η αναγραφή των αριθμών αναγνώρισης μπορεί να είναι αναγκαία για την τήρηση προβλεπόμενης εκ του νόμου υποχρέωσης, ιδίως της απορρέουσας από την οδηγία 89/396/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1989, σχετικά με τις ενδείξεις ή τα σήματα που επιτρέπουν την αναγνώριση της παρτίδας στην οποία ανήκει ένα τρόφιμο (ΕΕ L 186, σ. 21), ή για την πραγματοποίηση άλλων σημαντικών και θεμιτών από πλευράς κοινοτικού δικαίου σκοπών όπως η απόσυρση των ελαττωματικών προϊόντων και η πάταξη της παραποίησης.

2. Αφαίρεση ή απάλειψη των κωδικών αριθμών παραγωγής

113. Το κύριο ζήτημα που τίθεται είναι αν το άρθρο 7, παράγραφος 2, της οδηγίας περί σημάτων καλύπτει την αφαίρεση ή απάλειψη των κωδικών αριθμών παραγωγής την αναγραφή των οποίων επιβάλλει, με την απειλή ποινικών κυρώσεων, η διάταξη περί μεταφοράς στην εσωτερική νομοθεσία της οδηγίας 76/76.

Υπό τις συνθήκες αυτές, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, όταν οι αριθμοί αναγνώρισης έχουν τεθεί για να εξυπηρετήσουν σκοπούς όπως οι αναφερόμενοι στην προηγούμενη σκέψη, το γεγονός ότι ο δικαιούχος του σήματος επικαλείται το δικαίωμά του αυτό για να εμποδίζει τρίτον να αφαιρεί και στη συνέχεια να επαναποθετεί ή αντικαθιστά τις ετικέτες που φέρουν το εν λόγω σήμα ώστε να εξαλείψει τους αριθμούς αυτούς δεν συντείνει στην τεχνητή στεγανοποίηση των αγορών μεταξύ των κρατών μελών. Στις περιπτώσεις αυτές, δεν μπορούν να περιορίζονται τα δικαιώματα που ο δικαιούχος του σήματος μπορεί να επικαλείται βάσει του άρθρου 36 της Συνθήκης.»

114. Το Δικαστήριο είχε ήδη την ευκαιρία να αποφανθεί επί αναλόγου υποθέσεως με την απόφασή του *Loendersloot*. Κατά τρόπο ανάλογο της παρούσας υποθέσεως ο δικαιούχος του σήματος είχε επικαλεστεί μια κατά το κοινοτικό δίκαιο υποχρέωση επισήμανσεως, ενώ ο παράλληλος εισαγωγέας είχε

65 — Προαναφερθείσα στην υποσημείωση 62, σκέψεις 46 και 47.

66 — Απόφαση προαναφερθείσα στην υποσημείωση 61, σκέψεις 41 επ.

115. Πρέπει επίσης να εξεταστεί αν η συλλογιστική αυτή μπορεί να μεταφερθεί στις παρούσες υποθέσεις, δεδομένου ότι το νομικό πλαίσιο στο οποίο αυτές εντάσσονται είναι το άρθρο 7 της οδηγίας περί σημάτων και όχι το άρθρο 36 της Συνθήκης. Η Επιτροπή φρονεί ότι αυτό δεν αποτελεί εμπόδιο και εφιστά την προσοχή στην πάγια νομολογία του Δικαστηρίου που έχει ήδη εξεταστεί ανωτέρω⁶⁷. Εντούτοις, καθόσον η νομολογία αυτή λαμβάνει υπόψη της μόνον τους περιορισμούς στο εμπόριο μεταξύ κρατών μελών και την πρόθεση τεχνητής στεγανοποίησης των αγορών, δεν νομίζω ότι μπορεί να μεταφερθεί απευθείας στις παρούσες περιστάσεις.

116. Σύμφωνα με τις σχέσεις μεταξύ ελεύθερης κυκλοφορίας εμπορευμάτων και άσκησης των δικαιωμάτων που απορρέουν από το σήμα⁶⁸ η άσκηση του δικαιώματος επί του σήματος κατά το άρθρο 7, παράγραφος 2, στο πλαίσιο του ενδοκοινοτικού εμπορίου νοείται ως εξαίρεση από την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων, η οποία επιτρέπεται μόνον καθόσον είναι απαραίτητη για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων που συνιστούν το ειδικό αντικείμενο του δικαιώματος επί του σήματος. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να εξετάσει αν η άσκηση του εκ του σήματος δικαιώματος επιδιώκει νόμιμο σκοπό με τη χρήση αναλόγων μέσων.

117. Αυτή η συλλογιστική μπορεί να εφαρμοστεί επί των παραλλήλων εισαγωγών από τρίτες χώρες προϊόντων φερόντων το σήμα. Στη σύγκρουση μεταξύ των δικαιωμάτων του δικαιούχου του σήματος και του συμπερόντος των αγοραστών των προϊόντων, που συνίσταται στη δυνατότητα ελεύθερης διαθήσεως αυτών των προϊόντων, η άσκηση του εκ του σήματος δικαιώματος δικαιολογείται μόνον εφόσον είναι αναγκαία για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων που συνιστούν το ειδικό αντικείμενο αυτού του σήματος. Συνεπώς, και στην παρούσα υπόθεση πρέπει να εκτιμηθεί, κατά τον συγκεκριισμό συμπερόντων που επιβάλλει η απόφαση *Loendersloot*, αν η αφαίρεση ή απάλειψη των αριθμών αναγνώρισεως επηρεάζει τη διασφάλιση της προελεύσεως, την αρχική κατάσταση των προϊόντων και τη φήμη του σήματος. Στο παρόν στάδιο εξελίξεως της νομολογίας, στις περιπτώσεις αυτές πρέπει η προσβολή να χαρακτηρίζεται ως σοβαρή⁶⁹. Στα εθνικά δικαστήρια εναπόκειται, πάντως, να εξετάσουν αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις αυτές εν προκειμένω.

118. Τέλος, πρέπει να εξεταστεί χωριστά η αφαίρεση ή η απάλειψη των αριθμών αναγνώρισεως. Εξ όσων γνωρίζω η αναγραφή αυτών των αριθμών είναι αναγκαία προς εκπλήρωση νομίμου υποχρεώσεως απορρέουσας από την οδηγία, η δε απάλειψη ή

67 — Προαναφερθείσα την υποσημείωση 50.

68 — Βλ. ανωτέρω σημείο 82.

69 — Το ζήτημα που παραμένει ακόμη ανοιχτό και αφορά τη σοβαρότητα της προσβολής καθώς και την τυχόν έλλειψη σοβαρότητας της αποτελεί αντικείμενο της εκκρεμούσας υποθέσεως C-143/00.

αφαίρεση αυτών των αριθμών δεν συνοδεύτηκε από νέα μέτρα όπως π.χ. η εκ νέου επισημάνση ή η επανασυσκευασία.

119. Στις προτάσεις του επί της υποθέσεως *Loendersloot* ο γενικός εισαγγελέας *Jacobs* παρατήρησε ⁷⁰: «είναι σαφές ότι η αφαίρεση αυτών των αριθμών αναγνωρίσεως δεν μπορεί να ματαιώνεται με την επίκληση μόνον των δικαιωμάτων επί του σήματος». Αντιθέτως, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η αναγραφή αριθμού αναγνωρίσεως προς εκπλήρωση νομίμου υποχρεώσεως ή προς επιδίωξη άλλου σκοπού — νομίμου από απόψεως κοινοτικού δικαίου — δεν συμβάλλει στην τεχνητή στεγανοποίηση των αγορών μεταξύ κρατών μελών.

120. Δεδομένου ότι το ζήτημα αυτό δεν έχει ιδιαίτερη σημασία για την παρούσα υπόθεση, η αφαίρεση ή εξάλειψη των αριθμών αναγνωρίσεως που είχαν αναγραφεί επί των προϊόντων προς εκπλήρωση νομίμου υποχρεώσεως δεν έχει σημασία, από απόψεως κοινοτικού δικαίου, παρά μόνον εάν μπορεί να επηρεάσει κατά τρόπο δυσανάλογο το ειδικό αντικείμενο του επί του σήματος δικαιώματος.

121. Όπως ορθώς υπογράμμισε η Επιτροπή υφίσταται, πάντως, προφανής σύνδεσμος

μεταξύ της άξιας προστασίας φήμης του σήματος και της ενδεχόμενης ανακλήσεως ελαττωματικών προϊόντων ή προϊόντων που δεν ανταποκρίνονται στα ισχύοντα πρότυπα, η οποία διευκολύνεται με την αναγραφή των αριθμών αναγνωρίσεως. Προς διασφάλιση της καλής φήμης των φερόντων το σήμα προϊόντων ο δικαιούχος του σήματος έχει άξιο προστασίας συμφέρον να μπορεί να αποσύρει από την αγορά τα εν λόγω προϊόντα. Συνεπώς, θα πρέπει στην κύρια δίκη να εξεταστεί αν η προσβολή της φήμης του σήματος, λόγω της αφαίρεσεως ή της αλαλείψεως των υποχρεωτικών αριθμών αναγνωρίσεως έχει — επαρκώς — σοβαρό χαρακτήρα. Μόνον υπ' αυτό το πρίσμα έχει σημασία τυχόν παραβίαση της οδηγίας περί καλλυντικών ⁷¹.

122. Ανοιχτό θα παραμείνει το ζήτημα αν στους νόμους λόγους για τους οποίους ο δικαιούχος του σήματος μπορεί να αντιταχθεί στη μεταγενέστερη εμπορική εκμετάλλευση των φερόντων το σήμα προϊόντων εντός του ΕΟΧ περιλαμβάνεται και η αφαίρεση ή η εξάλειψη των αριθμών αναγνωρίσεως εκ μέρους τρίτων, επειδή αυτή η αφαίρεση ή η εξάλειψη συνιστά ποινική παραβίαση. Εξ όσων μπόρεσα να αντιληφθώ από τη διάταξη παραπομπής δεν προκύπτει ότι ο δικαιούχος σήματος καθίσταται ένοχος ποινικής παραβάσεως στην περίπτωση που δεν υφίσταται η επισήμανση που επιβάλλει η οδηγία και δεν θέτει ο ίδιος στο εμπόριο τα φέροντα το σήμα προϊόντα.

⁷⁰ — Προαναφερθείσα στην υποσημείωση 61, σημείο 43.

⁷¹ — Προαναφερθείσα στην υποσημείωση 6.

IV — Πρόταση

123. Ενόψει των ανωτέρω σκέψεων προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στα προδικαστικά ερωτήματα ως εξής:

«Στις υποθέσεις C-414/99, C-415/99 και C-416/99

- 1) Η συγκατάθεση του δικαιούχου σήματος για τη διάθεση στο εμπόριο προϊόντων φερόντων αυτό το σήμα, κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, της πρώτης οδηγίας 89/104/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων (στο εξής: οδηγία περί σημάτων), αναφέρεται στη δυνατότητα του δικαιούχου του σήματος να ελέγξει την πρώτη διάθεση στο εμπόριο ή την πρώτη εμπορία των εν λόγω προϊόντων εντός του ΕΟΧ.
- 2) Αν δεν συμπίπτουν η πρώτη διάθεση στο εμπόριο προϊόντων φερόντων το σήμα και η πρώτη εμπορία τους εντός του ΕΟΧ, ο δικαιούχος του σήματος έχει τη δυνατότητα, κατά την πρώτη διάθεση στο εμπόριο αυτών των προϊόντων, να ελέγξει την πρώτη εμπορία τους εντός του ΕΟΧ, εφόσον παραιτείται από το αποκλειστικό του δικαίωμα να κατευθύνει την εμπορία.
- 3) Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται, λαμβάνοντας υπόψη τις επιταγές του κοινοτικού δικαίου, καθώς και το σύνολο των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως, να καθορίσει αν ο δικαιούχος του σήματος παραιτήθηκε από το

αποκλειστικό του δικαίωμα να κατευθύνει την εμπορία εντός του ΕΟΧ κατά την πρώτη πραγματική διάθεση στο εμπόριο των εν λόγω προϊόντων. Από αυτής της απόψεως, το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας περί σημάτων δεν επιτρέπει, κατ' αρχήν, εθνική νομοθετική ρύθμιση που προβλέπει γενικό τεκμήριο παραιτήσεως απ' αυτό το δικαίωμα ή ισοδυναμεί με ένα τέτοιο τεκμήριο.

Και, επικουρικώς, στην υπόθεση C-414/99

- 4) Το άρθρο 7, παράγραφος 2, της οδηγίας περί σημάτων έχει την έννοια ότι στους νόμους λόγους για τους οποίους ο δικαιούχος σήματος μπορεί να αντιταχθεί στη μεταγενέστερη εμπορική εκμετάλλευση των φερόντων το σήμα προϊόντων περιλαμβάνονται οι πράξεις τρίτων οι οποίες θίγουν σοβαρά την αξία, την έλξη ή τη φήμη του σήματος ή των προϊόντων που φέρουν το σήμα.
- 5) Το άρθρο 7, παράγραφος 2, της οδηγίας περί σημάτων έχει την έννοια ότι στους νόμους λόγους για τους οποίους ο δικαιούχος του σήματος μπορεί να αντιταχθεί στη μεταγενέστερη εμπορική εκμετάλλευση των προϊόντων που φέρουν το σήμα του δεν περιλαμβάνεται καμία πράξη τρίτου ή περιστάσεις που δεν θίγουν το ειδικό αντικείμενο και την κύρια λειτουργία του δικαιώματος επί του σήματος.»